

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍN

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

BAKALÁ SKÁ PRÁCE

Zam stnávání odsouzených - problém sou asného v ze ství.

**Vedoucí bakalá ské práce:
Mgr. Bc. Jaroslav Škaloud**

**Vypracoval:
Zden k Brož**

Brno 2008

**Prohlašuji, že bakalářskou práci „Zamstňování odsouzených - problém souasného
vze ství“ jsem zpracoval samostatn a použil jen literaturu, uvedenou v seznamu.**

V Chodov dne 20. 4. 2008

.....

Zden k BROŽ

Děkuji panu Mgr. Bc. Jaroslavu Škaloudovi za užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Zdeněk Brož

V Chodov dne 20. 4. 2008

ÚVOD	5
1. Kapitola	8
1.1 Úvod do historie v z e ství a legislativní rámec problematiky výkonu trestu odn tí	8
1.2 Právní úprava a možnosti pracovního za azení odsouzených osob p ed rokem 1989 a po roce 1989	17
2. Kapitola	26
2.1 Vstup eské republiky do Evropské unie a souvislost lenství s problematikou zam stnávání odsouzených v eské republice	26
2.2 Vn jší a vnit ní vlivy, ovliv ující nep ízniv stav na úseku zam stnávání odsouzených	28
2.3 Kritéria za azování odsouzených na pracovišt umíst ná mimo v znice a uvnit v znice a motivace a prvky motivující odsouzené k pracovní innosti	30
3. Kapitola	35
Pracovní místa, nabízená V ze skou službou R odsouzeným	35
Záv r	44
Resumé	46
Anotace	47
Klí ová slova / Keywords	48
Literatura a prameny	49
Odkazový a poznámkový aparát :	50
P ílohy	56

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se chci zabývat jedním z aktuálních problémů současného českého vězeinství, a to problematikou zaměňování vězňů v zlocynných osob.

V česká služba české republiky organizace zajišťuje výkon vazby a výkon trestu soudem uloženého trestu odnětí svobody, ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví, v budovách státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti české republiky. Jako jedna z organizačních složek státu se spolupodílí na naplňování úkolu trestu odnětí svobody. Tím je, dle zákona č. 140/1961 Sb. trestního zákona, nejen ochrana společnosti před pachateli trestných činů a snaha zabránit odsouzenému v páčání další trestné činnosti, ale i realizace souboru opatření, která ve svém důsledku napomáhají vychovávat, resp. převychovávat pachatele trestného činu k tomu, aby vedl řádný život. Neopominutelnou skutečností je i související výchovné působení soudem ukládaných trestů (nejen trestu odnětí svobody), resp. možnost jejich vynutitelnosti prostřednictvím státní moci a jejich plnění výkon.

Převýchova (dříve byl často používán pojem „resocializace“, souasná odborná literatura od používání tohoto pojmu ustupuje) v zlocynných osob, je realizována prostřednictvím tzv. „Programu zacházení“. Jejich nedílnou součástí je vytváření podmínek pro pracovní a jinou úkonnou činnost odsouzených. Krom jiného je zařazení pracovních činností do „Programu zacházení“ motivováno i touto skutečností, že do výkonu trestu přicházejí osoby, které často nemají zafixovány základní pracovní návyky. S pravidelnou docházkou do práce, a s tím i související peněžní odměnou za odvedenou práci, se mnohdy setkávají poprvé až ve výkonu trestu odnětí svobody.

Podle zákona č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody *„Program zacházení obsahuje konkrétně formulovaný cíl působení na odsouzeného, metody zacházení s odsouzeným směřující k dosažení cíle a způsob a etnost hodnocení. Pravidelnou součástí programu zacházení je určení způsobu zaměňování odsouzeného, jeho úkonnosti na*

pracovní terapii, vzdělávání anebo jiné náhradní činnosti, směřující k vytvoření předpokladů pro jeho samostatný způsob života“.

Zaměstnanost v zemi po roce 1989 prudce klesla. Hlavní příčina nebyla pouze jedna, šlo o celý komplex vlivů, souvisejících s nově nastartovanými politickými, ekonomickými a společenskými změnami. Především rozbitím stávajícího veřejného systému, jeho decentralizace, demilitarizace a celková jeho přestavba konaná v duchu demokratických a humanistických zásad, nastupující privatizace veřejného sektoru a probíhající restrukturalizace i privatizace státních podniků, které byly tradičními zaměstnavateli odsouzených osob, byly těmi nejzávažnějšími příčinami prudkého snížení podílu zaměstnaných odsouzených osob. Podle studie českého helsinského výboru zveřejněné dne 13. 4. 2001 na internetových stránkách:

<<http://trestni2.juristic.cz/76188/CLANEK>>

byl hlavní příčinou nezaměstnanosti odsouzených osob:

„...laxní přístup státu, který zcela opominul důležitost práce v zemi pro splnění úkolu výkonu trestu, a to zejména z výchovných a terapeutických hledisek (...).“

Vzhledem k tomu, že se v veřejné službě nedá iluze ve větším rozsahu zajistit práci pro všechny odsouzené (práceschopní v zemi byli donedávna povinni pracovat pouze v případě, že jim práci nabídla veřejná služba České republiky), odcházela z nich z výkonu trestu odnětí svobody zadlužena. V tomto směru je třeba vykonat řadu legislativních kroků, které by vytvořily podmínky pro podnikatelské subjekty z hlediska možnosti poskytnutí určitých úlev v případě, kdy vytvoří pracovní místa pro odsouzené, resp. kdy přenesou své výroby do pronajatých objektů veřejné služby. Řada tam, kde to stavebně-technický stav umožní.

Možnost zaměstnávat odsouzené se liší se podle jednotlivých typů v znic. Ve v znicích typu s dohledem a s dozorem je tato možnost podstatně větší vzhledem k tomu, že vyšší procento odsouzených splňuje kritéria stanovená pro možnost opouštění objektů v znice a pracovat u státních organizací nebo civilních podnikatelských subjektů.

V ostatních typech v znic je mén možností vyvá žet odsouzené na vn jší pracovišt , protože pracovišt musí spl ovat p ísné podmínky z hlediska jeho bezpe nosti a možnosti jeho st ežení.

Cílem p edkládané bakalá ské práce je analyzovat a charakterizovat pom ry ve v znicích R z hlediska zam stnávání odsouzených osob, vymezit základní pojmy a uvést do problematiky zam stnávání odsouzených osob. Dále popsat, jak je problematika zam stnanosti odsouzených v sou asné dob ešena, a jaké jsou event. další možnosti jejího ešení. Snahou práce je odpov d t i na další díl í otázky:

- a) jaký je význam zam stnávání odsouzených z hlediska sociální pedagogiky a psychologie,
- b) jaké jsou formy a možnosti zam stnávání odsouzených v eských v znicích, možnosti V ze ské služby R, resp. možnosti jiných podnikatels kých subjekt p i zam stnávání odsouzených osob,
- c) možnosti ešení stávajícího stavu.

1. Kapitola

1.1 Úvod do historie v zemi ství a legislativní rámec problematiky výkonu trestu odnětí svobody

Český stát se začal formovat po rozpadu Velkomoravské říše (asi 906 n. l.) a stejně tak jako v jiných zemích, i zde byly konstituovány k jeho řízení potřebné státní a církevní instituce. Výkon soudní moci však byl tradičně ponechán v rukou kmenových knížat a vznikající šlechty. Pevně vládalo zvykové právo (zvykové právo je právní systém založený na právních obyčejích, které se v určitém společenském ustálení a jsou všeobecně uznávány, sankcionovány a dodržovány; zvykové právo může být psané i nepsané) pocházející z dob nejstaršího slovanského osídlení na našem území, podporované starobyzantskou právní normou "Zákon sudnyj ljudem", která k nám pronikla v souvislosti s byzantskou misí Konstantina a Metoděje v 9. století n.l.

Západoevropské latinské právo a jeho vliv sílí na našem území až po roce 1212, kdy český kníže Přemysl I. získává definitivní královský titul. Vznikající systém středověkého soudnictví, se opírá o vrchnostenské, církevní a městské soudy. Výkon trestu odnětí svobody, tak jak jej známe dnes, však tehdy ještě neexistoval. Pachatelé protiprávních skutků byli v této době drženi v jakési internaci, a to až do doby, než byl na nich vykonán trest. Od první poloviny 13. století byl budován systém župních hradů, které sloužily k obraně, státní správě a také soudnictví. A právě v jejich zdech byly zřizovány prostory trestnice „v zeni“.

„Podmínky v hradních v zeni byly velice nepříznivé, v zni zde žili v nezdravém prostředí a v tšinou v krátké době umírali. Se vznikem a rozvojem měst ve druhé polovině 13. století byla obdobná v zeni zřizována i ve sklepeních městských radnic. Tyto prostory stejně nevlídné a odpudivé bývaly zpravidla nepřístupné bez oddělování mužů, žen a mladistvých. Tento způsob v zeni měl za následek šíření nemocí, morální nákladu a

*p edávání kriminálních zkušeností“. Bezpečnost ve městě měla na starosti rychtář se svými
blízcí, soudil purkmistr a městská rada a spravedlnost vykonával městský kat. Popravy byly
veřejné, ale pro vodního zámru, odstranit od páchání trestných vězňů, nebylo dosaženo.
Kronikář píše, že i při popravách byli pro ohlížející okrádání kapesnými zloději, i když tresty
za krádež bývaly přísné. Méně závažná provinění, zpravidla proti veřejnému pořádku
(opilství, tuláctví, prostituce apod.) byly trestány uvázáním nebo vsazením na pranýř. V
dalším vývoji nalzáme i období, kdy trestní právo nesloužilo jen k potírání zločinnosti,
ale bývalo zneužíváno k odstranění nepohodlných politických, ideových a jiných
oponenců. Soudní procesy s kacíři a národňáky probíhaly v Evropě ve dvou vlnách v 13. a
15. století za podpory tehdejších papežů římskokatolické církve.“¹⁾*

Ke konci 17. století, ale hlavně v průběhu století 18., se vlivem francouzské osvícenské filosofie, zdrazující význam lidského rozumu, pokroku a humanity, začaly prosazovat myšlenky prosazující zlidštění tehdejšího „vzneslého systému“: vězňům nemělo být kruté a život vězňem měl být více chráněn. Vlivem prací italských a anglických právníků nabývaly tyto myšlenky reálných podob. Na našem území tak vešel v platnost nový trestní kodex (Marie Terezie, habsburská císařovna a česká královna, vládnoucí v letech 1740-1780), který omezil možnosti ukládat trest smrti. Pod vlivem díla „O odstranění mučení“ (1775) právníka Josefa Sonnenfelse²⁾, který doložil, že používání útrpného práva, neboli tortury, nevede k nalezení práva, nýbrž vede k případnému skonu ilustričními omyly, vydala císařovna (v roce 1776) zákaz mučení.

*„Zaváděný systém státních (profesionálních) soudů odstranil zvlášť a nedostatky v
právních postupech feudálních pánů. Pokrokovatelem právních, ale i vědeckých reforem
Marie Terezie byl její syn Josef II. (vládl v letech 1780-1790), který dospěl ke zrušení trestu
smrti a jeho nahrazení doživotním uvězněním v pevnosti. Obyvatelé zeměch, Moravy a
Slezska vykonávali tento druh trestu v brněnské pevnosti Špilberk a obyvatelé z alpských
zemí ve Šlosberku ve Štýrském Hradci. V důsledku tvrdých podmínek vězňů v podzemních
celách, tzv. kasematech, kam nepronikal sluneční svět, kde bylo vlhko a chlad, umírali v zemi
na nejrizikovější onemocnění do 10 let. V roce 1803 byl císařem Františkem II. (vládl v letech
1792-1835) znovu zaveden trest smrti. Do roku 1848 byl uplatněn ve 450 případech, tj. v 10*

p ípadech ro n . Toto opat ení však nem lo výrazný vliv na vývoj zlo innosti. V roce 1823 byla v Praze založena první státní, dnes již neexistující Svatováclavská trestnice, kde poprvé došlo k ádné diferenciaci v zn ných osob, tj. odd lení muž , žen a mladistvých a více narušených osob od mén narušených.“³⁾

Události revolu ního roku 1848 zasáhly i echy, Moravu a Slezsko, které byly sou ástí rakouského císa ství. Císa Ferdinand V.⁴⁾ pod jejich tlakem souhlasil se svoláním ústavodárného íšského sn mu ve Vídni (jednání pak pokračovalo v Krom íži). Na sn mu byla projednávána i otázka trestu smrti, a p i tajném hlasování poslanc byl pom rem hlas 197:106 p ijat návrh na jeho zrušení. Návrh byl následn zapracován do textu p ipravované ústavy. Nastupující císa František Josef I.⁵⁾ však návrh ústavy nep ijal a krom ížský sn m v roce 1849 rozpustil.

„V oblasti trestního práva navázal (František Josef I. – pozn. autora) na byrokratický systém císa e Františka II. za ú inné pomoci ministra Alexandra Bacha. V roce 1852 je vydán císa ský patent . 117 o zlo inech, p e inech a p estupcích, který byl na našem území využíván jako trestní zákon tém 100 let. Podle tohoto zákona byl vykonáván trest odn tí svobody v t žkém žalá i, žalá i a v zení. V zni již nebyli na celách spoutáni a poutacích prost edk se používalo pouze p i jejich transportu a nebo krátkodob , v p ípad pokusu o út k nebo násilného jednání. V ze ství bylo zcela zestátn no a jeho ízení se ujalo ministerstvo spravedlnosti. Dochází k budování sít v ze ských za ízení v rámci p íslušných soudních okres . Vznikají tzv. justiční komplexy, tj. architektonické celky, tvo ené soudní budovou a vazební v znicí. K výkonu trestu odn tí svobody jsou budovány státní trestnice, bu rekonstrukcí objekt , které p vodn sloužily jinému ú elu nebo novou výstavbou. V roce 1856 vznikla státní trestnice ze st edov kého hradu Mírov, v roce 1857 další trestnice z n kdejšího kartuziánského kláštera ve Valdicích u Ji ína, v roce 1865 byla vytvo ena centrální ženská trestnice v epích u Prahy, a to pronájmem prostor klášte a Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, která se spolupodílela na práci s odsouzenými ženami. Novou výstavbou vznikla trestnice Bory v Plzni v roce 1878 a trestnice v Praze - Pankrác v roce 1889. Dále vznikly trestní ústavy pro mladistvé v Opatovicích, Kostomlatech, Králíkách a na dalších místech. V té dob pronikají do

v ze ství snahy o nápravu v zn ných osob, zejména skrze duchovní, pop . leny n kterých církevních ád . P íkladnou práci na tomto poli vykonal v ze ský kaplan František Jos ef ezá (1819-1879), který za al p sobit ještě ve Svatováclavské v znici, kde jako první za al vyu ovat v zn . V roce 1852 vydal spis "V ze ství v posavadních sp sobech svých s návrhem o zdárn jším trestání a polepšování zlo inc ", který je komparativní s tudí tehdejších v ze ských systém s hlubokým pohledem na problematiku nápravy pachatel trestných in . Právem m že být nazýván nestorem eské penologie“ .⁶⁾

Po vzniku eskoslovenské republiky v roce 1918 bylo v oblasti v ze ství navázáno na historické penitenciární tradice. eskoslovenský stát akceptoval rakouský trestní zákon (Zákon . 117/1852 . z. ze dne 27. kv tna 1852 o zlo inech, p e inech a p estupcích), k jehož napl ování byly p íjímány (dobov) moderní formy a postupy zacházení s v zn nými osobami.

„Za významnou osobnost, která se v období trvání eskoslovenské republiky významn podílela na vytvá ení moderních základ v ze ství, je t eba považovat JUDr. Emila Lányho. Tento právník byl v roce 1920 pov en organizací a správou v ze ství na ministerstvu spravedlnosti a od roku 1828 p sobil jako delegát eskoslovenské vlády v mezinárodní komisi pro trestní právo a v ze ství. V rámci této innosti vykonal celou adu studijních cest do mnoha evropských v ze ských za ízení. Jeho životní osud však by l nep íznivý. Po okupaci eskoslovenské republiky se zapojil do protifašistického odboje, v roce 1944 byl zat en gestapem a v roce 1945 za dramatických okolností zast elen“ .⁷⁾

D ležitou právní normou se stal zákon . 48/1931 Sb. ze dne 11. b ezna 1931 o trestním soudnictví nad mládeží, který komplexním zp sobem upravil systém ochranné a ústavní výchovy mládeže s akcentací výchovn vzd lávacího p ístupu.

Zákon . 123/1931 Sb. ze dne 16. ervence 1931 o státním v zení, který byl vydán v témže roce, stanovil podmínky výkonu trestu odn tí svobody pro pachatele trestných in , spáchaných z tzv. „politické pohnutky“ (politi tí v zni).

Ustanovení §1, odst.1) tohoto zákona stanovilo pro soud tento závazný postup:
„Ukládá-li soud trest na svobod za trestný in, který podle své povahy a podle okolností, za nichž byl spáchán, sv d í o snaze pachatele vykonati vliv na uspo ádání v cí ve ejných nebo sociálních, a který zp sobem svého provedení, užitými prost edky nebo zavin nými následky není zvlášt zavržitelný a nebyl spáchán z pohnutky nízké nebo ne estné,

1. uloží na míst trestu t žkého žalá e, káznice nebo žalá e trest státního v zení,

2. a ukládá-li trest tuhého v zení, v zení neb uzam ení, vysloví zárove , že tento trest má být vykonán podle p edpis o výkonu trestu státního v zení“.

Z p sobnosti tohoto zákona byly vyjmuty konkrétní zlo iny (nap . vojenská zrada nebo nadřžování vojenskému zlo inu, podn cování k hromadnému páchání p e inu podle §§ 47 až 51 branného zákona aj.).

Politi tí v zni vykonávali trest odd len od pachatel kriminálních trestných in , a oproti t mto odsouzeným jim byly zákonem (§ 5) p iznány v tší výhody:

„V z m, na nichž se vykonává trest státního v zení, náležejí za výkonu trestu tyto výhody:

- a) bu teř umíst ni vždy odd len od ostatních v z , a žádají-li o to, ubytování podle možnosti jednotliv ;*
- b) mohou užívati vlastního od vu, prádla a obuvi i ložního za ízení;*
- c) nesm jí býti k práci nuceni, sm jí se však podle vlastní volby zam stnávati p im enou prací, nezávadnou s hlediska v ze ské kázn ;*
- d) jsou zprošt ni povinnosti uklízeti v ze ské místnosti;*
- e) mohou si opat ovati prost ednictvím správy ústavu jednoduchou stravu na míst v ze ské stravy;*
- f) sm jí pobýti ty i hodiny denn na volném vzduchu a konati p i tom t lesné cviky;*
- g) mohou si opat ovati a ísti knihy a asopisy a používati psacích pot eb;*
- h) sm jí kou iti a p íjímati návště vy, pokud se to nep í í zvláštním p edpis m, které o tom budou vydány“.*

Pokud jde o nejvyšší možný trest, trest smrti, pak tento byl využíván velice střídmě. Jistě tomu napomohlo vydání zákona č. 91/1934 Sb. z. a n., ze dne 3. května 1934 o ukládání trestu smrti a o doživotních trestech, který ve svém ustanovení § 1 nařizoval:

„Namísto trestu smrti uvedeného v zákoně uloží soud trest trestného žaláře (káznice) doživotního nebo do asného od patnácti do šedeseti let, jsou-li polehující okolnosti tak závažné, že by trest smrti byl nepřiměřený“.

V důsledku této právní úpravy byl v letech 1918 až 1938 vykonán trest smrti pouze v 15 případech.

*„Dne 15.3.1939 došlo k obsazení československého území vojsky německého státu, jehož vláda se po roce 1933 ocitla v rukou politiků nacionálně socialistické strany (NSDAP) vedené s kancléřem Adolfem Hitlerem. Okupace vedla k rozbití československé republiky odtržením Slovenska a Podkarpatské Rusi a vytvořením tzv. Protektorátu Čechy a Morava v rámci Velkoněmecké říše. V Protektorátu podléhala výkonná moc v Čechách a na Moravě německé okupační správě. (...) Osoby zatčené německou kriminální policií nebo tajnou státní policií (gestapem) byly souzeny německým zemským soudem, zvláštním soudem, státním soudem nebo rychlým soudem. Německá trestní justice umíslovala zatčené ve věznicích vyšetřovací vazby a posílala je do **koncentračních táborů**“.⁸⁾*

V jednotlivých okresech a krajích byly zabráněny pro činnost německé policie a justice veškerá vězeňská zařízení a jako vyšetřovací věznice smutně prosluly Petschkův palác a pankrácká věznice v Praze, dále Kounicovy koleje a věznice Špilberk v Brně“.

Po roce 1945 byla obnovena československá republika a všechny státní instituce včetně věznic se postupně navracely do předválečné podoby. Po roce 1946 se komunistická strana systematicky a cílevědomě připravovala na převzetí politické moci v Československu, což se jí fakticky podařilo během vládní krize v únoru roku 1948, kdy se předsedou nové vlády a později i prezidentem republiky stal Klement Gottwald. Vzniklé politické podmínky umožnily zformování represivního totalitního státu. Již na podzim roku 1948 byla vypracována základní legislativa, která legalizovala zejména represe,

směřující proti politickým odporcům nového režimu. Byly přijaty zákony č. 231/1948 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky, č. 232/1948 Sb., o zřízení státního soudu a č. 247/1948 Sb., o táborech nucené práce. V nich byli v zločinní lidé na základě rozhodnutí třílených komisí, které byly jmenovány krajskými národními výbory. Tyto tábory byly sice postupně zrušeny v roce 1956, avšak třídně politický přístup k zločinným osobám přetrvával i nadále.

V duchu nově vznikající totality došlo, pod vlivem sovětské právní vědy, i k nové úpravě výkonu trestu odnětí svobody. V roce 1950 byly vydány nový trestní zákon č. 86 a trestní řád č. 87, které chránily především totalitní politické a hospodářské zřízení.

Na základě zákona č. 319/1948 Sb., o zřízení soudnictví byl v roce 1951 vydán Všeobecný řád, který zavedl třídně politickou diferenciaci v z ⁹⁾ a s konečnou platností nahradil všeobecné předpisy z první republiky. Dále byl vydán Služební řád Sboru všeobecné stráže.

V roce 1953 bylo všeobecně převedeno do gesce ministerstva národní bezpečnosti (MNB). Řídícím orgánem se stala Správa nápravných zřízení MNB a ve všech krajích vznikla krajská oddělení nápravných zřízení při krajských správách Sboru národní bezpečnosti jako řídicí orgán všeobecných útvarů v rámci kraje. V roce 1960 byla tato krajská oddělení nápravných zřízení zrušena a vznikla Správa nápravných zřízení MV. Změny přinesly v roce 1961 přijaté trestní zákon č. 140, trestní řád č. 141 a řád pro výkon trestu odnětí svobody.

Za důležitou reformu československého všeobecného systému je možno považovat zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, který vycházel ze Standardních minimálních pravidel pro zacházení s vězni.¹⁰⁾ Ty vydala v roce 1957 hospodářská a sociální rada Organizace spojených národů. V průběhu 60. a 70. let minulého století se „Pravidla“ stala základní normou, o kterou se opíraly reformy všeobecného systému v jednotlivých západoevropských zemích, ale také v Kanadě a USA.

Na základě pozdější novelizace shora uvedeného zákona vznikl Sbor nápravné

výchovy jako vojensky organizovaný celek, jehož příslušníci byli určeni k zabezpečování výkonu vazby a trestu odnětí svobody. Po federativním uspořádání státu v roce 1968 vzniklo ministerstvo spravedlnosti české socialistické republiky a ministerstvo spravedlnosti Slovenské socialistické republiky. Tato ministerstva převzala do své působnosti řízení v zezstaví, které do té doby náleželo ministerstvu vnitra. Na území české socialistické republiky byla zřízena správa Sboru nápravné výchovy SR se sídlem v Praze a na území Slovenské socialistické republiky správa Sboru nápravné výchovy SSR se sídlem v Bratislavě.

Po roce 1980, v rámci tzv. „normalizace“, se i do činnosti Sboru nápravné výchovy promítl tvrdý politický a policejní přístup k vězňům, preference jejich ekonomického využívání, zejména při řešení potíží národního hospodářství, uplatňování vojenských metod řízení a byrokratizace celého vězeňského systému.

Zásadní změnu politicko – sociálního systému v československé socialistické republice přinesly události, následující po 17. listopadu 1989. V rámci nastalých změn dochází k obnově demokratického státu. V lednu 1990 vyhláší nově zvolený prezident republiky Václav Havel rozsáhlou amnestii, při níž bylo z vězeňských zařízení propuštěno přibližně 17 000 vězňů (vlastní amnestii podléhalo propuštění 50 politických vězňů již v prosinci roku 1989).

V období od ledna 1990 až do konce roku 1991 probíhaly ve Sboru nápravné výchovy prověrky odborné a morální způsobilosti jeho příslušníků (tzv. „obanskými komisemi“, vytvářenými zejména z bývalých politických vězňů a členů Obanského fóra). V jejich průběhu bylo prověřeno přibližně 5.500 příslušníků Sboru nápravné výchovy, z nichž jen 400 bylo shledáno nezpůsobilými pro další výkon služby ve vězstaví. Další 1000 příslušníků bylo uvolněno ze služebního poměru pro nesložení nové služební příslahy nebo z jiných důvodů na vlastní žádost.

„V letech 1991 až 1992 byla editelstvím Sboru nápravné výchovy vypracována Koncepce rozvoje vězstaví v české republice v duchu Evropských vězeňských pravidel,

*která byla doporučená k realizaci právním expertem Rady Evropy. Nezbytné reformní kroky k postupnému uvádění koncepce do v zské praxe byly odvozeny z p ehodnocení vývoje eského v zství v letech 1945 až 1989, zejména z poznání podmínek a p í in všech deforma ních vliv . V první ad šlo o **depolitizaci** v zství, které se v minulosti stalo obávaným mocenským nástrojem k prosazování zájm jedné politické strany. Nezbytným krokem byla též **demilitarizace** v zství ve smyslu odstranění zbyte ných militantních prvk p í zacházení s v zni. S tím souvisel i další krok v podob **decentralizace** v zství s cílem posílit pravomoci editel v zských za ízení a nemén významným krokem se stalo vytvá ení p edpoklad k celkové **humanizaci** v zského systému“.¹¹⁾*

Sbor nápravné výchovy byl zrušen a na základ zákona . 555/1992 Sb. o V zské služb a justí ní stráží eské republiky vznikla dnem 1. 1.1993 V zská služba eské republiky (dále jen VS R). Pln ní úkol , souvisejících s výkonem vazby a trestu odn tí svobody, zajiš ují v rámci této služby p íslušníci VS R, tvo ící uniformovanou složku a ob anští zam stnanci. Organiza ními jednotkami VS R jsou generální editelství, vazební v znice, v znice a Institut vzd lávání. Generální editelství zabezpe uje pln ní spole ných úkol ostatních organiza ních jednotek, které metodicky ídí a kontroluje. Pln ní úkol **VS R** zajiš ují: v z **ská stráž**, která plní úkoly v rámci strážní, dozor í a eskortní služby, **justí ní stráž**, zajiš ující ochranu soud , státních zastupitelství, ministerstva spravedlnosti, **správní služba**, garantující výkon odborných inností v oblas ti zacházení s odsouzenými, v etn zdravotního, administrativního, ekonomického a technického zabezpe ení výkonu vazby nebo trestu odn tí svobody. **Institut vzd lávání** zabezpe uje vzd lávání p íslušník a ob anských zam stnanc V zské služby R. **Pov ené orgány VS R** prošet ují trestnou innost p íslušník VS R a ve spolupráci s Policí eské republiky se podílí na p edcházení a odhalování trestné innosti osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odn tí svobody (odsouzených).¹²⁾

Vn jší kontrolu v zství vykonávají poslanci Parlamentu eské republiky z podvýboru pro v zství, který byl z ízen p í Výboru pro obranu a bezpe nost. Na základ p íslušných mezinárodních smluv, jimiž je eská republika vázána, náleží kontrolní pravomoci Evropskému výboru pro zabránění mu ení a nelidskému i ponižujícímu

zacházení nebo trestání (CPT) a Výboru proti mučení při Organizaci spojených národů (CAT).

Podmínky výkonu vazby, zejména práva a povinnosti obviněných, byly upraveny zákonem č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby. Samotný výkon trestu odnětí svobody (práva a povinnosti odsouzených) je upraven zákonem č. 169/1999 Sb., který se (společně se zákonem č. 555/1992 Sb.) stal praktickou aplikací shora uvedených zásad depolitizace, demilitarizace, decentralizace a humanizace vězeňského systému.

1.2 Právní úprava a možnosti pracovního zařazení odsouzených osob před rokem 1989 a po roce 1989

„Zaměstnání má pro člověka, žijícího ve středoevropské sociokulturní oblasti, značnou hodnotu. Považujeme práci za činnost, která potvrzuje jedinečnost individua ve vztahu ke společnosti.

Motivy k práci mohou být různé a mohou mít individuálně rozmanitý, relativní význam:

- 1 **Peníze.** Cílem je spokojení potřebami, uspokojení potřeb prostým ednictvím hodnot a požitků, které lze za peníze pořídit. Opakem je chudoba, omezení potřeb. (V nichž případech mohou být samy peníze cílem.)*
- 2 **Aktivita.** Pracovní činnost naplňuje do značné míry potřebu smysluplné aktivity. Opakem je nuda, apatie, nedostatek životní náplně.*
- 3 **Seberealizace.** Cílem je úspěch, získání žádoucí sociální pozice, sebepotvrzení, potřebou ukázat, že člověk něco umí, že je užitečný apod. Práce může být smyslem života. Opakem je pocit zbytečnosti, neúspěchu, vyřazení ze skupiny zaměstnaných.*

- 4 **Sociální kontakt.** V zaměření má možnost navázat celou řadu kontaktů, stýká se s různými lidmi. Opakem je osamělost, sociální izolace.
- 5 **Samostatnost a nezávislost.** Ekonomická soběstačnost a nezávislost na společnosti i rodině je potvrzením dospělosti. Opakem je závislost, pasivita, případně syndrom naučené bezmocnosti.“¹³⁾

Pracovníinnost odsouzených v pojetí penitenciárního systému byla zpravidla spojována se získáváním a rozvíjením jejich pracovních dovedností a návyků, se zetelem na jejich využití v občanském životě po výkonu trestu odnětí svobody. Zaměření odsouzených ve výkonu trestu je významné pro své přímé, pozitivní výchovné působení na odsouzené. Pozitivní výchovný dopad je spatřován především v osvojení si a získání základních pracovních návyků, dovedností nebo zručnosti spolu se zvýšením úrovně v domostí a tím i kvalifikace. Je to základní podmínka možnosti lepšího uplatnění odsouzeného po ukončení výkonu trestu odnětí svobody. Práce posiluje sebevědomí a hodnotu vlastní osobnosti, kladně ovlivňuje sebekázeň, vytrvalost; rovněž váže i psychickou a fyzickou energii, která se může negativně projevit ve vztahu ke spoluvězňem, v zničení nebo soběsamému (tyto případy nejsou zdaleka ojedinělé).

U odsouzených s vytvořeným pozitivním vztahem k práci zabráňuje smysluplná pracovníinnost narušení tohoto vztahu nucenou nezaměstnaností. Rovněž napomáhá překonat stavy psychické podrážděnosti a napětí, spojené s pobytem ve výkonu trestu odnětí svobody. U odsouzených nemajících vytvořen kladný vztah k práci, je výchova k práci důležitým předpokladem výchovného působení uloženého trestu. Závažným faktorem je též skutečnost, že se zvyšuje počet odsouzených, pro které je práce ve výkonu trestu odnětí svobody prvním pravidelným a řádným zaměřením v životě, s čímž každodenně přichází setkávám.

Práce odsouzených nemá jenom (pozitivní) výchovný význam. Má svůj efekt a kladné ekonomické dopady i na celkové snížení výdajů státního rozpočtu, protože se pracující odsouzený podílí částí své odměny na nákladech výkonu trestu, na výživném svých dětí, platí sociální a zdravotní pojištění, náklady soudního řízení, výkonu rozhodnutí

atp., což je jistě ku prospěchu v cí.

Smysluplná práce je důležitým výchovným prostředkem s obecnou platností, a tato myšlenka se uplatnila i v dikci Evropských vězeňských pravidel, které Rada Evropy (v roce 1987) doporučila členským zemím k implementaci do (vnitřního) právního systému v co nejširším smyslu. Obsahem Evropských vězeňských pravidel jsou tyto základní body:

2. Účelem pravidel je stanovit standard zásad pro všechny vězeňské správy, podporují lidskost, důstojnost a důstojné podmínky života ve vězení,
3. pravidla podnětují vězeňské správy, aby vytvářely styl své práce i praxi na korektivních zásadách účelu trestu a spravedlnosti,
4. pravidla podnětují k vytváření realistických základních kritérií, podle kterých je možné posuzovat vězeňské služby jednotlivých zemí.

Evropská vězeňská pravidla se dělí do 5 částí, obsahující:

1. základní principy aplikace,
2. problematiku správy vězeňských ústav – obsahují soubor pravidel, které musí vězeňská služba splnit a plnit ke každé odsouzené osobě,
3. problematiku personální – RE popisuje význam kvalit personálu (osobnost, osobnostní vytrvalost, profesionalita, schopnost týmové spolupráce),
4. **filosofický a hodnotový koncept výchovného zacházení, jeho cíle a jeho komponenty (výchova, práce, sportovní aktivity),**
5. problematiku věznění specifických kategorií odsouzených.

Pokud jde o problematiku **pracovního zařazení**, uvádí pravidla toto:

1. *„práce ve vězení má být pokládána za pozitivní prvek pro výchovu a výcvik ve vězení a pro vedení ústavu,*
2. *s přihlédnutím k tělesným a duševním schopnostem, které posoudí lékaři, mají být vězňům zařazeni na vhodná pracoviště a má být od nich vyžadována práce,*
3. *je třeba se postarat o dostatečnou nabídku a množství užitečné práce nebo podle okolností i jiné smysluplné činnosti, aby vězňové pravidelně byli v pracovních dnech aktivně zaměstnáni v rozsahu obvyklé pracovní doby,*
4. *práce musí mít pokud možno takovou povahu, aby udržovala nebo zvyšovala*

schopnost v z normáln si vyd lávat po propušt ní na obvyklé živobyt,.

- 5 *v z m, kterým by to prosp lo, zejména pak mladým, je t eba poskytovat odborný výcvik v užite ných pracovních oborech,*
- 6 *v rámci podmínek odpovídajících racionálnímu výb ru práce, možnostem v ze ské správy a požadavk m disciplíny ve v ze ských ústavech by si v zni m li mít možnost vybrat druh práce, kterou cht jí vykonávat,*
- 7 *organizace a metody práce ve v ze ských ústavech se musí zp sobem organizace a metodami co nejvíce podobat obdobné práci ve spole nosti mimo v zení, aby se v zni p ipravovali na podmínky normálního života v zam stnání na svobod . Taková práce by proto m la odpovídat sou asným pracov ním normám a technikám a m la by být organizována tak, aby odpovídala moderním metodám vedení podniku a moderním výrobním postup m,*
- 8 *p estože snaha o finan ní zisk z výrobní innosti ve v ze ských ústavech m že znamenat cenný p ínos pro zvyšování kvality a relevance výcviku, zájmy v z a jejich výchova nesm jí být tomuto ú elu pod ízeny.“*

Cesta k moderní právní úprav problematiky zam stnávání odsouzených osob tak, jak je zakotvena v sou asn platné právní úprav , však byla relativn dlouhá a spletitá.

V p edvále ném eskoslovensku mohly být osoby odsouzené pro tuláctví nebo pro majetkový trestný in spáchaný v d sledku zahál ivosti, lehkomylnosti nebo zíštnosti, p ikázány soudem k práci v tzv. „donucovacích pracovnách. Byly to „*ve ejné ústavy, které mají osoby k práci zp sobilé, však jí se štítící nebo jinak nespo ádaný život vedoucí (žebračky, tuláky, nev stky atp.) donucením ku pravidelné práci, p sobením náboženským a vyu ováním navád ti ku spo ádanému životu.“* ¹⁴⁾

Dekretem prezidenta republiky . 126 ze dne 27. 10.1945 byly z ízeny ve všech v znicích krajských soud a ve vybraných trestních ústavech (Plze , Valdice, Míkulov, Mírov a epy) zvláštní „nucené pracovní oddíly“. V zni byli využíváni pro práce p i odstra ování vále ného materiálu a trosek, k opravám a stavbám ve ejných budov a za ízení, v zem d lství, lesnictví, apod. také dvouletá obnova národního hospodá ství a

plnění úkolů 1. a 2. píletého plánu si vyžádaly nasazení značného počtu pracovních sil, zejména v oblasti těžebního a hutního průmyslu, ve strojírenství, stavebnictví a zemědělství. V této souvislosti došlo k využívání v zemi jako dostupné, početné a laciné pracovní síly. Nasazování v zemi na fyzicky namáhavé práce pro potřeby národního hospodářství bylo zároveň i formou represivního opatření v rámci retribučního a tzv. protistátního v zemi. Tito byli k výkonu trestu za uzavření do tábora nucené práce v případě, že jim byl trest uložen podle § 12 odst. 3) trestního zákona správního č. 88/1950 Sb., tedy v případech nepřátelského postoje k lidově demokratickému řádu republiky nebo k její socialistické výstavbě. Dále byly do těchto táborů uzavřeny osoby podle § 36 trestního zákona soudního č. 86/1950 Sb., které ve výkonu trestu odmítly svobody neprokázaly, že povedou „řádný život pracujícího lidu“. Cílem bylo vychovávat tyto osoby k produktivní a kolektivní práci jako občanské povinnosti, a k dodržování pravidel socialistického soužití.

Pro představení a srovnání se současným stavem (viz dále) uvedu krátkou statistiku:

„v měsíci červnu 1951 bylo zaměstnáváno celkem 31.180 v zemi, z toho 30,8% v jáchymovských dolech, 28,2% v průmyslových závodech, 19,2% pro různé národní podniky a 2,5% v důležitých pracovních oblastech. Lze shrnout, že celkem 80,7% v zemi bylo zaměstnáváno v rámci plnění úkolů národního hospodářství a jen 19,3% v zemi bylo zaměstnáváno pro potřeby v zemědělských ústavech ve vnitřním provozu a dílnách.“¹⁵⁾

Pokud jde o právní úpravu pracovního uzavření odsouzených osob, ta byla před rokem 1989 blíže stanovena **řádem výkonu trestu odmítání svobody v nápravných výchovných ústavech**, vydaným v plném znění ve Sbírce rozkazů ministra spravedlnosti SR č. 17 dne 6. 8. 1973 a registrovaným v čísle 32 Sbírky zákonů z roku 1973. Řád upřesňoval a podrobněji vykládal jednotlivá ustanovení zákona o výkonu trestu odmítání svobody (zákon číslo 59/1965 Sb. ze dne 17. června 1965) a jeho obsah (a znění) plně korespondovalo s tehdejší politickou situací ve společnosti.

Možnost pracovního uzavření odsouzených úzce souvisela se uzavřením

odsouzeného do tzv. „nápravných výchovných skupin“.

Tento pojem definoval zákon ve svém ustanovení § 5 tak, že stanovil:

- 1 „Trest se vykonává diferencovaně ve třech nápravných výchovných skupinách. O tom, do které nápravných výchovných skupin se odsouzený zařadí, rozhodne soud.
- 2 Výkonem trestu v nápravných výchovných skupinách se sleduje cíl, aby méně narušení odsouzení vykonávali trest odděleně od více narušených odsouzených a aby v nápravných výchovných skupinách u odsouzených, u nichž to vyžaduje vyšší stupeň nebo povaha jejich narušení, se uplatňovaly účinnější prostředky k jejich nápravě. V nápravných výchovných skupinách se trest vykonává podle zásady, že čím je vyšší nápravná výchovná skupina, tím je menší rozsah práv odsouzených ve výkonu trestu a tím je v téže rozsah jejich omezení; obdobně diferencovaně jsou upraveny též **formy a metody pracovní výchovy a kulturní výchovné práce, rozsah oprávnění samosprávy a způsob ostrahy**“.

Jestliže byl odsouzený za zločin k výkonu trestu v **první nápravných výchovných skupin** a splňoval zdravotní kritéria, mohl být zařazen (případně) na pracovištích mimo ústav, a to i na pracovištích neoplocených. Odsouzený, u něhož to připouští I stupeň dosažené nápravy, mohl být zařazen do pracovní brigády bez příjmu, ubytován odděleně od ostatních odsouzených a pracovat na samostatném pracovišti za dohledu příslušníka Sboru nápravné výchovy (předchůdce dnešní Vězeňské služby České republiky). Výkon trestu ve druhé **nápravných výchovných skupin** byl přísnější; odsouzení byli zařazováni do práce na pracovištích uvnitř ústavu nebo mimo ústav (pracoviště, která byla zřízena mimo věznici, nemusela být nutně oplocena). Do brigád bez příjmu mohli být odsouzení zařazováni jen zcela výjimečně. Samostatný volný pohyb odsouzených mimo věznici byl zásadně nepřipustný. Výkon trestu ve **třetí nápravných výchovných skupin**, tedy v „nejtěžší“ skupině, byl podroben přísným omezením. Odsouzení mohli pracovat pouze na pracovištích zřízených uvnitř věznice.

Zvláštní důraz na jejich izolaci od ostatních odsouzených a „speciální“ přístup k jejich pracovní činnosti byl zvolen u osob odsouzených pro trestné činy proti republice. Tyto

osoby se umísťovali v určených vlniciach, a to zpravidla oddeleno od ostatných odsouzených. Ve vyhradených priestoroch v znicke pak pr o n byla z izovaná samostatná pracoviska alebo (výjime n) jim mohla byť prid lovaná práce i na ložnice.

Podle ádu výkonu trestu odn tí svobody byli odsouzení povinni dodržovat pracovní káze , zejména pak:

- 1 sv domit a ádn pracovat podle svých sil, znalostí a schopností, plnit p íkazy a pokyny p íslušník Sboru a dodržovat zásady kolektivní spolupráce,
- 2 pln využívat pracovní doby a sv domit si osvojovat odborné znalosti související s jejich pracovním za azením,
- 3 dodržovat p edpisy k zajišt ní bezpečnosti a ochrany zdraví p í práci,
- 4 ádn hospoda it a šetrn zacházet se sv enými prost edky.

V souladu s tehdejší ideologií bylo i mezi odsouzenými organizováno pracovní sout žení zam ené na zvyšování produktivity práce a kvality výrobk , ke snižování výrobních náklad a k pln ní a p ekrá ování uložených pracovních úkol (odsouzení mohli být za azeni na pracoviska tehdy státních firem, tato pracoviska odsouzených byla z ízena p ímo v areálu výrobního podniku nebo bylo z ízeno detašované pracoviska firm y v areálu v znicke).

Celospole enské zm ny v roce 1989 a následn nastoupená cesta k demokratizaci naši spole nosti s sebou p inesly ádu pozitivních zm n. Tyto významné zm ny se -mimo politickou, ekonomickou a kulturní sféru života spole nosti - projevíly i v oblasti p sobnosti státu p í zajišt ní výkonu trestu odn tí svobody. V této souvislosti musely být p ijaty nové zákony, upravující komplexn problematiku výkonu trestu odn tí svobody, resp. regulující chod nov vznikajícího právního státu.

Nejprve byla zákonem . 555/1992 Sb. eské národní rady ze dne 17. listopadu 1992 o V ze ské služb a justí ní stráži eské republiky ke dni 1. 1. 1993 z ízena V ze ská služba eské republiky, nástupnická organizace Sboru nápravné výchovy, který zabezpe oval výkon trestu odn tí svobody podle zákona íslo 59/1965 Sb. do 31.12. 1992.

V ze ská služba R byla tímto zákonem pov ena zajišt ním výkonu vazby a výkonu trestu odn tí svobody, ochranou po ádku a bezpe nosti p i výkonu soudnictví a správ soud , p i innosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti.

Následn bylo t eba p ijmout zákon o výkonu trestu odn tí svobody, resp. ád výkonu trestu odn tí svobody, což se stalo v roce 1999. P i této p íležitosti, již zcela v odlišném právním prost edí, museli naši zákonodárci (na základ Ústavy R a Listiny základních práv a svobod) dbát na to, aby vznikající právní normy byly v souladu s mezinárodními úmluvami, které byly eskou republikou ratifikovány a p ijaty. Jedním z t chto mezinárodních právních akt ů byla i Evropská úmluva o ochran ě lidských práv a základních svobod uzav ená v roce 1950 v rámci Rady Evropy. Ta ve svém lánku 4 stanoví, že „od nikoho se nebude vyžadovat, aby vykonával nucené nebo povinné práce“ s tím, že „za nucenou nebo povinnou práci se nepovažuje práce b žn požadovaná p i výkonu trestu uloženého podle lánku 5 (Právo na svobodu a osobní bezpe nost) Úmluvy, nebo v dob podmín ného propušt ní z tohoto trestu“.

Toto ustanovení není porušeno v p ípad , kdy je –za dodržení stanovených podmínek- osob ve výkonu trestu odn tí svobody na ízena práce, i kdyby byla h e placená než práce stejná vykonávaná na svobod . Práv proto, aby bylo dosaženo souladu zákona o výkonu trestu odn tí svobody s uvedenou Úmluvou, bylo nutno zavést institut p edchozího písemného souhlasu odsouzeného se za azením k výkonu prací u jiného subjektu než je v znice (resp.než jsou eská republika, kraj, obec, dobrovolný svazek obcí nebo subjekt, který jimi byl z ízen i založen a v n mž mají v tšínovou majetkov ou ú ast, v tšínový podíl na hlasovacích právech anebo vykonávají rozhodující vliv na jeho ízení i provozování.) Odsouzený však m že kdykoli daný souhlas odvolat prohlášením u in ným v i V ze ské služb R. Odvolání souhlasu se v takovém p ípad nepovažuje za odmítnutí práce a odsouzený nem že být nijak káze sky postižen.¹⁶⁾

Podle sou asn platného zákona (§ 28), je jednou ze základních povinností

odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody povinnost pracovat, pokud je mu přidělena práce a není uznán dočasně práce neschopným nebo není po dobu výkonu trestu uznán zdravotně znevýhodněným k výkonu práce. Odsouzený je rovněž povinen dodržovat opatření a pokyny, dané podle zvláštních právních předpisů k zajištění bezpečnosti, ochrany zdraví při práci a požární ochrany.

Při zaměstnávání odsouzených je vězeňská služba R povinna splnit řádné podmínky. Je povinna například:

2. vytvářet podmínky pro zaměstnávání odsouzených buď v rámci svého provozu, vlastní výroby nebo podnikatelské činnosti anebo smluvně u jiných subjektů,
3. zaměstnávat odsouzené do práce odpovídající jejich zdravotní znevýhodněnosti s přihlédnutím k jejich odborným znalostem a dovednostem,
4. vytvářet podmínky pro to, aby odsouzení mohli získat a zvyšovat si svoji pracovní kvalifikaci a rozšiřovat si svoji všeobecnou informovanost.

Je však zakázáno školit a zaměstnávat odsouzené k výkonu prací s výbušninami, rovněž styk odsouzených s omamnými a psychotropními látkami nebo jedy anebo s jinými látkami, které mohou vyvolat zvýšené nebezpečí újmy na zdraví nebo škody na majetku při práci je třeba kontrolovat a eliminovat.

2. Kapitola

2.1 Vstup české republiky do Evropské unie a souvislost členství s problematikou zaměstnávání odsouzených v české republice

Právní akty Evropských společenství nejvíce regulují oblasti, kvůli kterým byla Evropská společenství původně založena, tedy oblasti volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu. Právo ES/EU se dotýká mnoha oblastí, a není jednoduché je kompletně vyjmenovat. Například „Bílá kniha“ Evropské komise z roku 1995 nazvaná „Příprava přidružených zemí střední a východní Evropy na začlenění do vnitřního trhu Unie“, obsahuje následující výčet oblastí práva: volný pohyb kapitálu, volný pohyb a bezpečnost průmyslových výrobků, hospodářská soutěž, sociální politika, zemědělství, doprava, audiovizuální, životní prostředí, telekomunikace, přímé daně, veřejné zakázky, finanční služby, ochrana osobních údajů, právo společenství, ústavní právo, občanské právo, vzájemné uznávání odborné kvalifikace, duševní, průmyslové a obchodní vlastnictví, energetika, celní unie, nepřímé daně, ochrana spotřebitelů. K těmto oblastem je třeba připočítat řadu dalších, jako jsou: společná obchodní politika vůči těmto zemím, hospodářská a měnová unie (jednotná měna), podpora hospodářské a sociální soudržnosti (tzv. strukturální a kohezní financování), budování transevropských dopravních a komunikačních sítí, vzdělávání a výzkum, zdraví a vzdělání a vnitřní a vnější bezpečnost EU.

Všechny tyto úseky života společenství jsou uvedeny v zakládajících smlouvách jako oblasti společného zájmu. To znamená, že v nich členské státy buď úplně anebo z větší či menší části přenesly své kdysi výsadní pravomoci na orgány ES/EU.

Pro úplnost budiž uvedeno, že mezi základní dokumenty Evropské unie patří:

- 2 Zakládající smlouvy Společenství a jejich novelizace
- 3 Přistoupení smlouvy

- 4 Smluvní vztahy EU a třetích zemí
- 5 Dohoda o Evropském hospodářském prostoru
- 6 Deklarace
- 7 Bílé knihy
- 8 Úmluvy
- 9 Lisabonská smlouva
- 10 Evropská ústavní smlouva
- 11 Charta základních práv EU.

Určitou souvislost členství České republiky v EU s problematikou zaměňování odsouzených v České republice, bylo přeneseno, spatřuji v dokumentech, které byly přijímány v souvislosti s přípravou vstupu České republiky do struktur Evropské unie (květen 2004). Podmínky přistoupení České republiky k EU, byly vyjednávány a nakonec uzavřeny na každoročním summitu EU v prosinci roku 2002, v tzv. „Kapitolách“. V uvedené souvislosti nás zajímá především **„Kapitola 5: Právo společností**, do níž spadalo právo obchodních společností jako takové, účetnictví a audit, ochrana práv duševního vlastnictví a průmyslových práv a problematika jejich vynucování příslušnými státními orgány. V oblasti práva obchodních společností je upravena například ochrana vnitřní a minoritních akcionářů, obchodní zastoupení, zrušení a likvidace společností apod. Nejvýznamnější směrnice ES v této oblasti již byly zpracovány do českého obchodního zákoníku.

V této souvislosti se nabízí otázka možnosti vstupu cizozemských podnikatelských subjektů do procesu zadávání zakázek (výroby, kompletace výrobků atp.), jejichž zpracovatelem by byli odsouzení, zařazení k výkonu trestu v českých věznicích, tj. možnost rozšíření subjektů, které by mohly nabídnout práci pro vězně osoby.

Jedním z důležitých opatření, souvisejících se vstupem ČR do EU a schopností konkurence v podnikatelském prostředí, bylo to, že Česká služba realizovala v roce 2004 proces přípravy a posléze zavedení certifikace systému řízení jakosti. Certifikovaný systém managementu jakosti je již v dnešní době nezbytnou podmínkou realizace zakázkových řízení. Nejedná se o jednorázovou záležitost, výrobce je povinen se zavázat,

že bude přibýhat a trvale plnit povinnosti vyplývající ze schváleného systému jakosti, a bude jej udržovat na takové úrovni, aby byl účinný.

Přímý vliv členství České republiky v EU na úroveň zaměstnanosti odsouzených není bohužel v současné době příliš patrný, zřejmě větší část je pouze zásluhou Vězeňské služby ČR, resp. editel jednotlivých věznic, že je plněn vládou stanovený úkol zvýšit procentuální zaměstnanost odsouzených osob. Možnosti řešení tohoto problému jsou přitom v jednotlivých věznicích velmi odlišné, a lze jen těžko předpokládat, že by se v budoucnu výrazně zlepšily, především pro nemožnost rozšiřovat stávající kapacity v věznicích o další prostory, v nichž by mohla probíhat výrobní činnost.

2.2 Vnější a vnitřní vlivy, ovlivňující nepříznivý stav na úseku zaměstnávání odsouzených

Pokud hovoříme o vnějších vlivech, ovlivňujících možnost zaměstnávat odsouzené, je nutno zdůraznit především současnou skladbu odsouzených, kteří přicházejí do výkonu trestu odnětí svobody. Vzhledem k úrovni vzdělání a osobnostním předpokladům je lze zaměstnat zpravidla jen pomocnými pracemi i při jednoduché montáži, nevyžadující vysokou odbornou kvalifikaci. Je třeba též zdůraznit, že v věznicích a vazebních věznicích jsou na území České republiky bohužel nerovnoměrně rozloženy, často situovány v místech bez dostatečné infrastruktury, což je jistě brzdícím elementem v dalším zvyšování zaměstnávání odsouzených. Velké rezervy jsou i v tom, že státní orgány a organizace ve většině případů stále ještě nedocela využívají možnosti při zadávání zakázek pro vězeňskou službu.

Práce v zaměstnání se i přes některá přijatá opatření v dlouhodobějším pohledu nepřímo zdražuje ve srovnání s jinými zaměstnanými osobami, a se zde uvedenými souvislostmi tak postupně ztrácí svoji přirozenou atraktivnost. Nutno vzít v úvahu i přímý vliv nelegálních

imigrant , zam stnáváných (asto tzv. „na erno“ a práci domácích d lník , která je dlouhodob podhodnocována. Pro podnikatelské subjekty je zam stnávání odsouzených osob bez jakýchkoliv úlev, neexistují garance investic podnikatelských subjekt do objekt V ze ské služby, spojených se zam stnáváním odsouzených. S tím souvisí malá schopnost podnikatel investovat (nedostupnost úv ru, nemožnost využít pro zam stnávání odsouzených možnost výhodn jších program podpory malého a st edního podnikání) ve v ze ství. Pro podnikatelské subjekty spolupracující se zahrani ními firmami se stává ekonomicky zajímav jší p esouvání zadávané práce do zemí s levn jší pracovní silou, což bude z ejm bohužel trend i pro následující roky. Lze se též setkat s ur itou nejistotou podnikatel ve vztahu k zam stnávání v z s ohledem na jejich specifické postavení a jejich možné chování po propušt ní z výkonu trestu. Neopomenutelná je i obava z reakce zákazníka na nabídku produkt z v ze ského prostředí, což též není zanedbatelná skute nost.

P ed nedávnem m la vliv na zam stnávání odsouzených i dosti vysoká nezam stanost, která byla nejvyšší zejména v krajích, kde je umíst na v tšina v znic, potýkajících se s nízkou zam staností v zných osob. V t chto krajích tak existuje potenciáln vysoká nabídka kvalifikovaných pracovních sil (relativn levných) z ad nezam staných, ochotných pracovat i za podmínek, které byly mnohdy v rozporu s právními p edpisy R. S problematikou nezam stanosti úzce souvisel a hospodá ská recese, kdy ada podnikatelských subjekt m la finan ní potíže a stála p ed krachem nebo se ocitla v druhotné platební neschopnosti, jiní omezovali sv j provoz. Tato doba je však snad našt stí minulostí, i když se dá v nejbližším období alesp o áste ná hospodá ská recese znovu p edpokládat.

Pokud se jedná o p sobení vnit ních vliv , které ovliv ují zam stnávání odsouzených, pat í u nich na prvním míst zabezpe ení pracoviš ídícími pracovníky (mistry) pro vlastní výrobu i pro pracovišt provozoven st edisek hospodá ské innosti, nebo mzdové podmínky t chto kvalitních pracovník jsou u soukromých firem na vyšší úrovni. V n kterých v znicích a vazebních v znicích je zabezpe ován dozor na pracovišti p íslušníky; kde tomu tak není, pak sami odborní pracovníci jednotlivých provoz navád jí

odsouzené do práce, zabezpečí doprovod k lékaři i jejich vyzvednutí, docházejí pro obědi diety. Tato činnost je však odvádí od jejich vlastní, odborné řídicí práce. Problémem se stává nedostatek tabulkových míst pro příslušné řídicí pracovníky, což má za následek omezení zaměstnávání v zničných osobně dovozených, nebo při přijímání pracujících dochodců na ústečný pracovní úvazek, kdy tyto osoby vykonávají práci mistrů provozu pod dohledem jednoho ze stálých zaměstnanců oddělení nebo referátu zaměstnávání v zničných osob.

Další, již zmíněnou, nepříznivou skutečností je postupné vyerpání nabídek vhodných, a pro podnikatelské subjekty zajímavých prostor v areálu v znicích a vazebních v znicích. Problémem je jejich celkový nedostatek, a u některých v znicích dokonce úplná absence. Pokud již v znicích „nějakými“ prostory disponují, jsou rozdílné podmínky v jejich kvalitě (nezateplené, prostorově nevyužitelné haly nebo naopak malé prostory, nevyužitelné např. z hygienických důvodů atp.). K řešení nedostatku vhodných výrobních prostor by napomohlo vybudování nových a moderních výrobních objektů, které by byly financovány ze státního rozpočtu nebo z příspěvků soukromých subjektů (viz dostatečně medializovaná výstavba V znicích Rapotice).

Je také třeba zmínit, že provozy státního hospodářského inženýringu V znicích (viz dále) nemohou operativně jednat a nakládat s finančními prostředky, tak, jak by bylo třeba. Jinými slovy nemohou se chovat jako samostatné podnikatelské subjekty v pravém slova smyslu.

2.3 Kritéria zařazování odsouzených na pracoviště umístěná mimo v znicích a uvnitř v znicích a motivace a prvky motivující odsouzené k pracovní činnosti

Po nástupu do výkonu trestu jsou odsouzení zařazováni na přijímací oddělení, které je umístěno v tzv. „nástupních v znicích“. Zde jsou umístěni do doby, než je jim stanovena

zdravotní klasifikace, a až poté jsou umístěni do jednotlivých v znic R.

Po umístění do určené v znice jsou odsouzení přijati na nástupní oddělení, kde odborní zaměstnanci VS R (speciální pedagog, psycholog, sociální pracovníci) s využitím odborných diagnostických metod zpracovávají k odsouzenému psychologickou, pedagogickou a sociální charakteristiku, které jsou dále podkladem pro zpracování tzv. „Komplexní zprávy o odsouzeném“. Zařizovací komise na základě tohoto dokumentu, s přihlédnutím k osobnostním rysům odsouzeného, charakteru spáchané trestné činnosti (resp. kriminální kariéry) a s ohledem na dosažený stupeň vzdělání a existenci předcházející praxe doporučí (nedoporučí) editeli v znice pracovní zařazení odsouzeného na konkrétní pracoviště uvnitř nebo mimo objekt v znice. Odborná komise je v své činnosti vázána vnitřní právní normou, jíž je Nařízení generálního ředitele Všechné služby (dále jen „NG“) č. 40/2006, v platném znění, které mj. stanovuje podmínky a postup při výběru, projednávání a zařazování odsouzených a obviněných na střežená pracoviště a odsouzených na nestřežená pracoviště, a při povolování volného pohybu při plnění pracovních úkolů odsouzených. Dále stanovuje rozsah a obsah součinnosti mezi jednotlivými odděleními v znice při zajištění plnění pracovních úkolů odsouzenými a obviněnými.

Analýza jednotlivých pracovišť a jejich umístění v areálu (mimo areál) v znice je z hlediska nutnosti zajištění vnitřní bezpečnosti v znice (zejména z hlediska eliminování možnosti útoku odsouzeného) důležitou součástí posouzení, zda bude mít pracoviště charakter střeženého nebo naopak nestřeženého pracoviště. To pak úzce souvisí s tím, jaká kategorie odsouzených může být na takovémto pracovišti zaměstnávána.

Podle výše uvedeného NG se střeženým pracovištěm rozumí místo výkonu práce odsouzených (a obviněných), na kterém jsou k zabránění útoku nebo zajištění bezpečnosti používány stavební technické prostředky, speciální stavební technické prostředky a ozbrojená stráž. Způsob dohledu nad pracovní činností odsouzených stanoví § 51 odst. 2, § 52 odst. 3, § 53 odst. 5, § 54 odst. 3 a § 55 odst. 4) řád výkonu trestu.

Na střežených pracovištích se zabezpečuje kontrolní činnost i v době nepřítomnosti a před

ukončením pracovní doby. Tato činnost se zaměřuje vedle úklidu střeženého pracoviště též na ukládání, odevzdání a uzamykání předložených nástrojů, náradí a materiálů na stanoveném místě a stanoveným způsobem.

Nestřeženým pracovištěm se rozumí místo výkonu práce odsouzených, na kterém nejsou k zabránění útoku nebo zajištění bezpečnosti používány stavební technické prostředky, speciální stavební technické prostředky ani ozbrojená stráž. Za nestřežené pracoviště se považuje i pracoviště v administrativních budovách nebo obdobných objektech v zničené, kde odsouzení vykonávají úklidové, údržbářské nebo výpomocné práce. Způsob dohledu nad pracovní činností odsouzených stanoví § 51 odst. 2, § 52 odst. 3, § 53 odst. 4 a 5 a § 55 odst. 3 a 4) řádu výkonu trestu. Počet odsouzených zařazených do nestřežených pracovních skupin (§ 45 odst. 1 řádu výkonu trestu) na takovém pracovišti nesmí přesáhnout 25 odsouzených na jednoho zaměstnance zabezpečujícího dohled nad jejich pracovní činností.

Mezi nejdůležitější motivací prvky v oblasti zaměstnávání odsouzených zcela jistě patří **kázeňská praxe a odměna za vykonanou práci**.

Kázeňskou praxí rozumíme udělování kázeňských odměn a ukládání kázeňských trestů. Na odděleních a referátech zaměstnávání v zničených osob spočívá kázeňská praxe pouze v navrhování kázeňských odměn nebo kázeňských trestů, které jsou dále realizovány na oddělení výkonu trestu. Zde povinní pracovníci rozhodnou o realizaci či nerealizaci návrhu na kázeňskou odměnu nebo kázeňský trest. Udělení kázeňské odměny má za následek udělení určitých výhod od vyslovení ústní pochvaly až po udělení přerušení výkonu trestu (dočasné opuštění v zničené). Uloženým kázeňským trestem se odsouzený připravuje o možnosti vyplývající z udělených kázeňských odměn, resp. je uplatněna jiná, zákonem stanovená, restrikce. Tato kázeňská praxe je součástí hodnocení při vlastních žádostech odsouzených o podmíněné propuštění z výkonu trestu i přeznění do v zničené mírnějšího typu. Uplatnění kázeňské praxe má charakter výchovně-pedagogický, kdežto odměňování v zničené za vykonanou práci, je stimulem ekonomickým. Pro porovnání se současným stavem si dovoluji uvést krátkou exkurzi do minulosti:

„Odměnování v zločinu za vykonanou práci v předválečném Československu nemělo charakter mzdy, nýbrž motivací odměny, která byla vyplácena všem pracujícím v zločinu. Polovina z této odměny byla určena na nákup tzv. vedlejších požitků (1x až 3x týdně) v závislosti na závažnosti odsouzení do příslušné výhodnostní skupiny a na finanční podporu rodiny podle vlastního uvážení. Druhá polovina odměny byla ukládána na úrok, sloužila k úhradě způsobených škod a uspokojení částka byla odsouzeným vyplácena i při opuštění. Tento systém byl zrušen rozhodnutím velitele SVS pplk. Klose v roce 1949, ve kterém bylo zároveň stanoveno, že v zločinu pracovní odměna se vyplácí ve výši 20% z nadvýkonu, tj. z hodnoty práce vykonané nad stanovenou normu. Pracujícím v zločinu, kteří nesplňovali podmínku nadvýkonu mohlo být poskytováno kapesné ve výši 1,- Kč denně za předpokladu adekvátního chování. V zločinu, kteří se předkládali chovateli a byli nápomocní příslušníkům SVS bylo možno vyplatit prémie. Tento neúnosný stav trval až do roku 1952, kdy došlo k nové úpravě pracovních odměn v zločinu založené na vyplácení výdělku po odečtení stanovených nákladů výkonu vazby a trestu a částky určené na podporu rodiny. Zbytek výdělku byl dále rozdělován na kapesné a úložné. V roce 1952 bylo též zavedeno dobrovolné a sociální pojištění osob ve výkonu trestu odnětí svobody.

Pokud jde o tábory nucené práce, byly oprávněné nároky držení osob označeny jako náležitosti, a to plat za vykonanou práci podle pracovního výkonu a po odečtení nákladů na pobyt v táboře, strava a ubytování, péče o zdraví a národní pojištění.“¹⁷⁾

Pracovní odměna odsouzeného (nepřesně: plat, mzda) se dle zákona o výkonu trestu (§ 33) pro účely srážek daní a pojistného na sociální zabezpečení nebo zdravotní pojištění považuje za příjem ze závislé činnosti. Z této odměny se po srážce zálohy na daň a pojistného provedou i další srážky jednak k úhradě výživného pro děti, kterým je odsouzený povinen poskytovat výživu, včetně příspěvku na úhradu nákladů péči o dítě v ústavní nebo ochranné výchově, a jednak k úhradě nákladů výkonu trestu. Rozsah a pořadí dalších srážek z pracovní odměny odsouzeného stanovilo Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou.

Prioritou po adí srážek je p edevším zabezpečení výživy d tí odsouzeného a oprávněné nároky poškozených trestným inem. Je-li však soudem na ízen výkon rozhodnutí srážkami z pracovní odm ny odsouzeného, postupuje se podle ob anského soudního ádu a p edpis vydaných na jeho základ . ást pracovní odm ny odsouzeného, která zbývá po provedení srážek, se rozd lí na kapesné a úložné. Odmítne-li odsouzený bez závažného d vodu pracovat, kapesné mu nenáleží.

Výši odm ny za práci stanoví odsouzeným v znice v závislosti na množství a kvalit odvedené práce. Odm nu odsouzených nelze chápat jako mzdu pracovní ka, realizovanou dle obecn závazných právních norem, a to vzhledem k tomu že se odm ování odsouzených ídí vnit ními p edpisy v ze ské službě. Odm na je vyplácena v znici na ú ty odsouzených, které jsou vedeny na úseku odm ování v z , kde jsou zároveň prováděny shora uvedené srážky.

Odm ování je rozd leno do tí skupin základních složek odm ny, a to dle kvalifika ních požadavk a pracovního zaazení odsouzeného. V první skupin , která vyžaduje nejnižší kvalifika ní p edpoklady, je výše odm ny defino vána ástkou ve výši 4500,- K /m s. Ve II. skupin , kde je již pot ebné vyu ení v oboru nebo jiná odborná kvalifikace, je ur ena ástka o polovinu vyšší než v I. skupin . Ve III. skupin je požadována schopnost samostatného výkonu specializovaných prací s pot ebou st edního vzd lání, a pro tuto je stanovena odm na ve výši dvojnásobku základní složky odm ny odsouzeného, za azeného v I. skupin . Za azení do jednotlivých skupin navrhuje vedoucí pracovišt , p i emž tento návrh podléhá schválení editeli v znice . Vzhledem k tomu, že v tšina odsouzených je za azena v I. skupin odm ování, tak po ode tení všech srážek z stane odsouzenému minimální ástka (12% z odm ny), a proto tento motivující prvek není pro odsouzené na rozdíl od nap . pen žité káze ské odm ny t ak zajímavý.

3. Kapitola

Pracovní místa, nabízená V ze skou službou R odsouzeným

Pracovišt , na nichž V ze ská služba R m že zodpov dn poskytovat a nabízet pracovní sílu odsouzených, souvisejí zejména s pomocnými i jednoduchými montážními pracemi pr myslového, stavebního, zem d lského aj. charakteru, nevyžadující vysokou odbornou kvalifikaci. Možnost krátkodobého zaškolení nebo zau ení, vzhledem k délkám pobytu odsouzených ve v znicích, palet u vykonávaných pracn rozši ují a prakticky pokrývá široké spektrum inností. Jedná se o výrobky, zhotovované pomocí vlastní výrobní technologie, z oblasti d evovýroby (d ev né hra ky, nábytek z laminované d evot ískové desky i z masivu), kovovýroby (rozmanité záme nické výrobky, schodišt , lávky, m íže, kovový nábytek, sk ín na zbran apod.), krej ovské práce (šití ložního prádla, pracovních i léka ských od v , nemocni ních košil, halen apod.). V terciární sfé e lze poskytnout kapacity pro praní a mandlování prádla, ty barevný ofsetový tisk do formátu A2 spolu s m kkou knižní vazbou. Je z ejmé, že nabídka je zejména v n kterých v znicích vcelku uspokojivá.

Dle svých interních možností m že V ze ská služba eské republiky organiza n zabezpe it do asné p emíst ní požadovaných pracovn za aditelných odsouzených vzhledem k požadovaným profesním znalostem a zdravotním p edpoklad m do v znice dislokované v blízkosti výkonu jejich práce. Zejména v dnešní dob se p i zam stnávání odsouzených musí v znice chovat dle pravidel tržní ekonomiky, nebo vznikají náklady s po izováním materiál , provozu inností a také se zajišt ním odbytu. Kalkulace výroby musí být vyhotovena tak, aby zaplacená ástka pokryla veškeré náklady, což nemusí být vždy jednoduché.

Výrobu pro pot eby jednotlivých v znic zajiš ují odsouzení, za azení v ostatní režii. Prioritou je zajišt ní výrobk ur ených k vybavení a zabezpe ení v n kterých speciálních

odděleních v znic, jak je tomu např. ve Znojmu, Horním Slavkově a Stráži pod Ralskem, nebo výrobků, požadovaných v souvislosti s rekonstrukcí ubytovacích kapacit a obnovy a posílení základního kancelářského vybavení zaměstnanců a příslušníků, a také v neposlední řadě pro ostatní složky veřejné správy.

Na základě požadavků v znic zhotovují pracoviště kovovými na potřeby technické úrovně výrobky bezpevnostního interiérového použití. Pracoviště navíc zajišťují širokou paletu finálních textilních výrobků. Technické možnosti strojního vybavení v oblasti dělovýroby navíc zajišťují podmínky pro dosažení úrovně u konečných produktů odpovídající standardu výrobních provozů občanského života. Výrobky, odhlédneme-li od faktoru pracovní síly, jsou srovnatelné kvalitou, provedením i svými užitnými vlastnostmi s nabídkou, která je dnes na trhu nabízena.

Na druhou stranu jsou provozy Kovovými daleko náročnější na technický stav a vlastní výrobní možnosti strojního vybavení, jejich energetickou potřebu i kvalifikační úroveň odsouzených. Stávající provozy ne vždy naplňují současně požadavky kladené na technickou úroveň strojní technologie. Proto část výrobků neobstojí při srovnání s obdobnou nabídkou trhu co do kvality, provedení i ceny. Technická zastalost některých provozů je způsobena tím, že samotné financování prostědky spojené s obnovou a instalací moderní výrobní technologie kovovými jsou zhruba o řád vyšší než u provozů dělovýroby, na což v průměru navazují i požadavky na kvalitu pracovní síly, jejíž úroveň značně kolísá a má bohužel spíše klesající úroveň.

V zásadě lze jednotlivá pracoviště, na nichž odsouzení mohou být zaměstnáni, rozdělit do tří skupin:

A) Vnitřní pracoviště

Při uzavírání odsouzených a stanovení jejich potřeby na vnitřní pracoviště je určité volnost v znicím ponechána. U této formy zaměstnávání jsou mzdové náklady odsouzených plně hrazeny z rozpočtu, který byl dané v znicím přidělen jako mzdové prostědky pro odsouzené uzavřené ve vnitřní režii. Organizace práce navíc zajišťování

interního chodu v znic má vycházet zejména ze skutečných potřeb vykonávaných pracovních inností ve vztahu k celkovému počtu v znic osob.

Jedná se o zabezpečení úklidových prací, pomocné práce v kuchyni, pomocné údržbářské práce a prvotní administrativní chod v znic. Řídícími pracovníky odsouzených, zaměstnaných ve vnitřní režii, jsou zaměstnanci V zenské služby R, kteří jsou zároveň vedoucími úsek jednotlivých pracovišť. V posledním období dochází k neustálému nárůstu odsouzených zaměstnaných ve vnitřní režii, a tím i k jejímu posílení. Tento trend sehrává v zaměstnávání odsouzených jistě svoji pozitivní úlohu.

B) Státní hospodářská innost V zenské služby České republiky

V souvislosti s ustanovením § 45 a násl. zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změnách některých souvisejících zákonů byly stanoveny podmínky pro hospodářskou innost, kterou V zenská služba České republiky má provozovat mimo svojí hlavní innost, vymezenou ustanovením § 2 z. č. 555/1992 Sb. o V zenské službě a justiční strážnici České republiky (dále jen „ZVJaS“), kde jsou vyjmenovány úkoly V zenské služby. Stalo se tak s ohledem na nutnost zabezpečit plnění úkolů, souvisejících se zaměstnáváním odsouzených, resp. v rámci vytváření podmínek pro zaměstnávání osob ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody.

Ustanovení § 23b ZVJaS stanovuje rámcová pravidla hospodářské innosti V zenské služby s tím, že například zisk dosažený hospodářskou inností je mimorozpočtovým zdrojem, se kterým je možné nakládat způsobem uvedeným ve zvláštním právním předpisu. Finanční hospodaření této innosti je vedeno odděleně od hospodaření s prostředky rozpočtu V zenské služby na zvláštním, k tomu účelu zřízeném běžném účtu. Výdaje na hospodářskou innost musí být v plné výši pokryté příjmy z této innosti. Na zahájení nové pracovní innosti v rámci hospodářské innosti bude za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem poskytnuta návratná finanční výpomoc z rozpočtu kapitoly ministerstva. V zenská služba je povinna návratnou finanční výpomoc vyplatit do konce kalendářního roku následujícího po roce, v němž byla poskytnuta. Zisk dosažený

hospodářskou činností se dále může použít na krytí potřeb investičního a neinvestičního charakteru v rámci hospodářské činnosti.

Bližší podmínky této činnosti pak vymezuje Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 93/2001 Sb. ze dne 21. února 2001 o hospodářské činnosti V ze služeb České republiky, která uvádí, že:

- hospodářskou činnost podle této vyhlášky provozuje V ze služba České republiky prostřednictvím státního hospodářské činnosti (SH), které je zřízeno jako součást Generálního ředitelství V ze služeb generálním ředitelem V ze služeb ČR,
- hospodářská činnost se vykonává v provozovnách hospodářského státního zřízení v jednotlivých vnitřních a vazebních vnitřních, tyto zřizuje na návrh ředitele vnitřní generálního ředitele,
- součástí návrhu na zřízení SH musí být ekonomický záměr uvažované hospodářské činnosti, obsahující zejména vyčíslení očekávaných nákladů a výnosů hospodářské činnosti a předpokládané možnosti odbytu produktů hospodářské činnosti.
- hospodářské státní metodicky řídí a koordinuje činnost jednotlivých provozoven a vedoucí pracovníci o hospodářské činnosti,
- na provádění hospodářské činnosti nejsou poskytovány peněžní prostředky ze státního rozpočtu mimo poskytování návratné finanční výpomoci a hospodaření provozovny je vedeno odděleně od hospodaření s prostředky rozpočtu vnitřní.
- V rámci hospodářské činnosti může V ze služba provozovat zejména:
 - a) výrobu a prodej výrobků a výpisků,
 - b) poskytovat práci a služby.
- Zisk vytvořený hospodářskou činností je mimorozpočtovým zdrojem, který se použije
 - a) na úhradu splátky návratné finanční výpomoci,
 - b) na další rozvoj provozovny,
 - c) na krytí potřeb vnitřní, ve které je provozovna umístěna, souvisejících se

zabezpečení úkol hlavníinnosti V ze ské služby,
d) na mimoádnéodmny pracovníkzainteresovaných na innosti provozovny.

Je-li v průběhu hospodáskéinnosti zjevné, že provozovna vykáže ke konci kalendářního roku ztrátu, jejíž krytí by bylo nutné uskutečnit zhoršením vztahu k rozpočtu V ze ské služby v příštím kalendářním roce nebo následujících letech, učiní hospodáské st edisko taková opatření, aby ztráta byla minimalizována nebo aby k ní nedošlo; není-li to možné, provozovna se zruší.

St edisko hospodáskéinnosti (SH) prostřednictvím svých provozoven bylo zřízeno ve třinácti větvích, a s 53 provozovnami je plně podnikatelským subjektem s vlastními živnostenskými oprávněními na každou podnikatelskou innost. SH je plátcem dan z přidané hodnoty a je zapsáno v obchodním rejstříku. Jedná se o „podnikání“ v režii státní správy. Provoz SH zajišťují zaměstnanci tohoto st ediska, přičemž mzdové náklady na odsouzené a tyto zaměstnanci jsou V ze skou službou refundovány.

Přitažlivá je hospodáská innost zejména pro fyzické osoby a malé podnikatelské subjekty, pro něž je zřízena většina pracovišť. Provozovny st ediska hospodáskéinnosti za ně přebírá organizaci práce a zajišťuje s tím související další pracovníinnosti. Pracoviště těchto provozoven, protože nemohou být dotovány z rozpočtových prostředků, splňují v podstatě zásadní ekonomická hlediska nezbytná pro zajištění hospodárnosti provozu. Jedná se o formu zaměstnávání odsouzených, jejímž prostřednictvím dle platných právních předpisům že V ze ská služba ve svých větvích výrobních provozech zhotovovat a dodávat výrobky pro státní správu.

Pokud se týká výrobků, zhotovovaných pro organizační složky státu, a zejména pro resort Ministerstva spravedlnosti, které jsou prestižní záležitostí V ze ské služby, je nezbytné výrazným způsobem do budoucna upravit komunikaci mezi Ministerstvem spravedlnosti, příslušnými organizačními linkami a výrobními provozy SH. Důvodem je potřeba v předstihu rozplánovat realizaci výroby s cílem co nejoptimálněji využít kalendářní rok. Jedině tak lze zajistit maximální objem realizovaných zakázek a opustit

praxi, při které se neúměrně dlouho projednávají a schvalují zakázky s kumulací jejich dodávek na závěr roku. Pravidelným negativním jevem takovéto praxe je, že provozní při fakturaci na konci roku nemohou realizovat nákupy materiálu, a z důvodem to „příjem“ (dané jsou vyšší než předpokládaný zisk) se takováto zakázka dostane fakticky do ztráty. Dostatek zakázek a jejich postupné plnění v průběhu roku jsou i podmínkou pro možnost zajištění dvousměrného provozu. Tím se vytvoří prostor pro zajištění většího objemu výroby, což se promítne i do zvýšení počtu pracujících odsouzených, a o to samozřejmě Vězeňská služba usiluje nejvíce.

Docílit efektivnější organizaci práce s nižšími náklady lze zapojením odsouzených do řídicí a kontrolní činnosti při zhotovování jednotlivých zakázek. Tito odsouzení (tzv. brigádýři), zabezpečují administrativní a výrobní provoz dílen na pracovišti. Tito odsouzení jsou zařazeni ve II. stupni odměňování.

Realizace zakázky je podmíněna dohodou o ceně zakázky, kterou uzavírá vedoucí SH se zadavatelem zakázky, a tato by měla být vždy jasně stanovena. Dle této ceny se poté stanoví počet odsouzených, kteří se budou podílet na realizaci zakázky, a stanovuje pracovní norma pro odsouzené na hodinu práce. S touto normou je odsouzený prokazatelný. Každému odsouzenému, který se podílí na realizaci zakázky, je vystaven „Osobní denní pracovní výkaz“, který vede brigádýř a kde se denně zaznamenává jeho pracovní výslednost (podle normy), kterou na konci směny podepíše. Souběžně s tím se ve skladech vedou skladové listy o počtu zhotovených výrobků. Pravidelně probíhá kontrola a porovnání všech „Osobních denních pracovních výkazů“ se skladovými listy. Při této kontrole musí vždy dojít k přesnému souladu administrativní evidence odvedené práce s fyzickým stavem ve skladech. Tuto celou řídicí a kontrolní činnost mohou vykonávat povolení odsouzení. Vyšší úroveň kontroly je kontrola prováděná mistrem SH, který na základě dodacího listu od zadavatele ví, kolik hotových výrobků musí být ze skladu vyexpedováno.

Pokud jsou odsouzení pracovní zařazeni v PSH, jsou odměňováni dle Nařízení generální ředitelky č. 48/2000. Jejich pracovní odměna je rozúčtována jedenkrát měsíčně, dle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb. Zjistěte pracovní odměny na tzv.

„kapesné“ (peníze k dispozici na nákupy ve veřejné kantýně a jiné potřeby dle uvážení odsouzeného) je přiděleno 12%. U odsouzeného, který pracoval celý měsíc a dosáhl 100% výkonu představuje těchto 12% částku 400,- Kč měsíčně.

c) Mimoresortní podnikatelské subjekty

Tento typ zaměstnávání prostřednictvím „cizích“ podnikatelských subjektů spočívá v tom, že na základě smluvních vztahů jsou odsouzení „propůjčováni“ na pracovištích vybraných podnikatelských subjektů. Provoz si zajišťuje podnikatelský subjekt v plné míře sám. Za práci odsouzených zaměstnaných u tohoto podnikatelského subjektu, přičemž odsouzený se zaměstnáním na pracovišti podnikatelského subjektu musí dát písemný souhlas, jsou veřejnou službou fakturovány pouze mzdové náklady na odsouzené a 5% přírůžka. Pokud podnikatelský subjekt hodlá zaměstnávat odsouzené, a nemá k tomuto účelu vlastní prostory, lze mu tyto prostory pronajmout v prostorách patřících v zóně, což by mělo být pro obě strany výhodné.

Na základě smluvních vztahů s veřejnou službou zaměstnávaly právnické a fyzické osoby odsouzené v roce 2007 celkem na 284 pracovištích. Z toho 245 pracovišť pokračovalo z roku 2006, nově zřízených pracovišť bylo 39. Na jedno pracoviště tedy připadalo cca 11,2 odsouzených. Na patnácti pracovištích bylo zaměstnáno více jak 50 odsouzených a na devíti byl počet zaměstnaných v rozptýlení 30 – 50 (celkem 1854 odsouzených). Šedesát z nich pracovalo ve dvou či tříměsíčním režimu. Ze zbývajících 260 pracovišť připadlo na jedno pracoviště průměrně 6 odsouzených. Jedná se o pracoviště zřízená právnickými i fyzickými osobami, které na jakoukoliv recesi v ekonomice, kdy trh reaguje okamžitým poklesem odbytu a poté se tento pokles postupně promítne jen ve snížení počtu odsouzených na jednotlivých pracovištích.

„Ve výkonu trestu odnětí svobody bylo v roce 2007 zaměstnáno všemi formami průměrně 7.737 osob ve výkonu trestu odnětí svobody (dále jen odsouzených) z celkového počtu 13.066 odsouzených způsobilých k vykonávání práce. Ve srovnání s předchozím rokem se zvýšil počet zaměstnaných odsouzených o 1.475 osob, tj. o 23,6 %. Reálná

zaměstnanost vzrostla ze 46,9 % v r. 2006 na **59,2 % v r. 2007**.

Odsouzení byli jako v předchozích letech zadržováni na pracovištích ve vnitřním provozu, vlastní výrobě, provozovnách státní ekonomické činnosti, u podnikatelských subjektů nebo zaměstnávání ostatními formami – ve vzdělávacích a terapeutických programech a při pracích pro zajištění běžného provozu v znečištění. Ve výkonu vazby bylo zaměstnáno celkem 31 obviněných. Ve srovnání s předchozím rokem vzrostl v roce 2007 počet odsouzených za zločinů ve vnitřním provozu a vlastní výrobě o 59 osob, počet odsouzených za zločinů v provozovnách státní ekonomické činnosti vzrostl o 5 osob, o 219 osob vzrostl počet odsouzených za zločinů u cizích subjektů a ostatními formami práce bylo zaměstnáno 838 odsouzených. Průměrná měsíční odměna odsouzených za r. 2007 byla 3.935,-Kč.

Ve vnitřním provozu a vlastní výrobě bylo 2.418 pracujících odsouzených průměrnou měsíční odměnou 4.193,-Kč, v provozovnách státní ekonomické činnosti bylo 1.425 pracujících odsouzených v průměru 3.494,-Kč a 2.556 odsouzených za zločinů u podnikatelských subjektů bylo průměrnou měsíční odměnou 4.111,-Kč. Průměrné využití fondu pracovní doby činilo 74,33%. Ve vlastní výrobě byly zhotoveny pro potřebu veřejné služby výrobky v hodnotě 55.936.000,-Kč.

Hospodářská činnost byla realizována u 14 organizačních jednotek. Hospodářský výsledek (před zdaněním) dosáhl 26.608.000,-Kč, čistý zisk činil 19.442.000,-Kč. Pro organizační složky státu, zejména při výrobě kancelářského nábytku a interiéru jednacích síní soudů a státních zastupitelství bylo vyrobeno zboží v hodnotě 66.122.000,-Kč (bez DPH).“

Zdroj: Výroční zpráva Veřejné služby České republiky za rok 2007, www.justice.cz, (kráceno autorem BP).

Pro porovnání stavu v oblasti zaměstnávání v zločinných osob v letech osob viz Tabulky 1 až 6 na str. 55-59.

Aby veřejná služba Řada byla schopna splnit zadaný úkol (zvýšit počet zaměstnaných odsouzených), bude muset ve vyšší míře spolupracovat s dalšími státními

institucemi. Jednak při zizování nových pracovišť, druhak při rozvoji takové výrobní innosti, s níž se může uplatnit v oblasti státní správy (nap. výroba nábytku a kancelářského vybavení pro budovy, v nichž vykonává svoji innost státní správa). Tímto způsobem stát převeze v tší díl zodpov dnosti za zadržování odsouzených osob, a souasn lze tak efektivn ji a systémov zabezpečí využití pracovní síly odsouzených.

Podnikatelské formy zadržování v zních osob jsou v souasně dob ve v tšin v znic st edem zvýšeného zájmu. Je potebné se při navazování spolupráce s podnikatelskými subjekty neorientovat jen na malé a st ední podnikatelské subjekty, ale oslovovat a jednat v širší mí e než doposud i se subjekty u nichž jsou předpoklady, že by mohla vzniknout vhodná a trvalá st ežená pracovišť p ímo v jejich výrobních areálech. Druhou cestou je možnost pronajmout podnikatelskému subjektu pozemek event. prostor, vhodný pro z ízení výrobní provozovny uvnit areálu v znice (viz Příloha A). Tato možnost by však předpokládala nutnost úpravy souvisejících právních norem tak, aby podnikatel é, nabízející práci odsouzeným, byli zvýhodn ni nap. v oblasti da ových úlev i mohli erpat zvýhodn né úv ry, což by v kone ném d sledku mohlo být slušnou motivací pro jejich rozhodnutí podnikat ve spolupráci s V ze skou službou R. V kone ném d sledku by mohlo dojít ke zlepšení sou asného, ne zcela uspokojivého, stavu na úseku zadržování odsouzených (obvin ných) ve v znicích a vazebních v znicích eské republiky.

Závěr

Doba, kdy zaměstnanost odsouzených dosahovala 100% prostřednictvím plánovaného socialistického hospodářství, je nenávratně pryč. Snaha dosáhnout obdobného stavu v současných podmínkách tržního hospodářství je samozřejmě utopií.

Při plánování dalšího vývoje v České republice bude vhodné využít zahraničních zkušeností, a připravit podmínky pro vytvoření moderního a funkčního vzhledového systému. Pravděpodobně však není vhodné, aby se tak dělalo zpočátku, který spočívá v pouhé „heslo“.

Zatímco 21. září 2006 uvedl ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil na tiskové konferenci k aktuálním otázkám českého vzhledového, že zaměstnanost odsouzených je u nás 48,75 %, pak již za necelý rok, dne 4. 9. 2007, konstatoval generální ředitel Vzhledové služby genmjr. PhDr. Luděk Kula, že se zvýšila na 62% ! Toto zaznamenal na mezinárodní konferenci penologických odborníků, již se účastnili zástupci z 15 evropských zemí (Kromě již).

Nezasvěcený a nestranný pozorovatel si řekne, že je to velký úspěch systematické práce všech zainteresovaných pracovníků této organizace. Ale skutečnost je pragmatičtější: obrovský procentuální nárůst počtu zaměstnaných odsouzených byl –mimo jiná opatření– dosažen díky „originálnímu“ řešení, přijatému managementem vzhledové služby. Byly totiž vybrány vhodné profese (v tiskovině v režii, ale i v některých pozicích, nabízených soukromými podnikatelskými subjekty), a tam, kde to bylo možné, bylo jedno pracovní místo dříve obsazeno odsouzenými, kteří vykonávali práci s úhradou (např. pouze v lichém nebo pouze v sudém týdnu). Do pracovního procesu se sice zapojil „vyšší počet“ odsouzených (a procentuální zaměstnanost odsouzených se tak zvýšila), na druhou stranu je však jejich mzda z hlediska méně odpracovaných hodin v daném měsíci nižší, a to vyvolává u odsouzených, kteří na těchto pozicích doposud pracovali sami, negativní reakce a určitou nechuť podávat kvalitní výkony.

Není to tedy do určité míry tak trochu nefér „hra s čísly“, která Vazecké službě umožnila prezentovat, jak si dokáže s problematikou zaměstnanosti, a spíše nezaměstnanosti, odsouzených „skvěle“ poradit? Úsudek a si každý udělá sám.

Jako jeden z řady výchovných prvků napomáhá práce resocializaci¹⁸⁾ odsouzených a zároveň přispívá k chodu vazeckých zařízení. Odsouzení by měli být zapřizváni do pracovního procesu s přihlédnutím k jejich zdravotnímu stavu, tělesným a duševním schopnostem. Veškeré úsilí odborných zaměstnanců směřuje k přípravě v zaměstnanosti život po propuštění z výkonu trestu, a k jejich přesvědčení o tom, že nejsou vyloučeni ze společnosti, nýbrž že jsou stále její součástí a je jenom na jejich úsilí, jak ve svém dalším životě uspějí. Užitek ze systému přípravy na propuštění, určenému k pomoci při návratu do společnosti, rodinného života a zaměstnání, by měly mít všechny kategorie vězňů, které jsou ve věznicích umístěny.

Splnění úkolů zaměstnávání odsouzených vyžaduje delší časové období a bude závislé na perfektní týmové spolupráci všech zainteresovaných pracovníků. I z tohoto důvodu je nutné klást prioritní význam na vytvoření odborně kvalifikovaného personálu, který bude ochoten a schopen naplňovat cíle v oblasti zaměstnávání odsouzených. Rozvoj zaměstnanosti odsouzených není podmíněn jenom dostatkem výrobních ploch, případně nainstalovanou výrobní technologií, ale v první řadě organizačním zajištěním, k němuž rozhodně patří i odborné fundování a práci zaujatí zaměstnanci, a to nejenom ti v řídicích funkcích.

V následujícím období je potřebné rozvíjet spolupráci především s většími podnikatelskými subjekty, kde je spíše předpoklad, že by mohla vzniknout vhodná a trvalá pracoviště a neorientovat se jen na ty malé a střední. Pro naplnění stanoveného cíle je také perspektivní další rozvoj pracovišť středisek hospodářské činnosti; zvýšení efektivity jejich činnosti by si však vyžádalo další legislativní kroky, rozšiřující jejich možnosti a oprávnění tak, aby se mohly v prostředí tržního hospodářství chovat jako relativně samostatný podnikatelský subjekt. Správné využití těchto pracovišť by mohlo přinést v věznicích přínos

jak v oblasti ekonomické, tak i v oblasti zaměstnávání v zraněných osob, což by měl být v této oblasti hlavní cíl inosti V ze ské služby.

Resumé

V Úvodu a ásti 1. Kapitoly autor práce uvádí tená e do problematiky inosti V ze ské služby, resp. zaměstnávání v zraněných osob. V historickém exkurzu nás seznamuje s vývojem soudnictví na území dnešní eské republiky, resp. s vývojem problematiky ukládání trestu odn tí svobody, se systémem zacházení s v zraněnými osobami (v etn pracovní inosti v z). Porovnává sou asnou situaci n a tomto úseku inosti V ze ské služby s praxí realizovanou p ed rokem 1989. V nezbytném rozsahu vymezuje právní rámec inosti V ze ské služby a postupn s problematikou p sobení na odsouzené, které je realizováno prost ednictvím tzv. Program zacházení v duchu demokratických a humánních požadavk sou asné etapy vývoje spole nosti.

Ve 2. Kapitole posuzuje práce p ínos vstupu eské republiky do Evropské unie hlediska problematiky zaměstnávání odsouzených v eské republice, zabývá se vn jšími a vnit ními vlivy, které p sobí na možnost a tím i výsledný efekt na úseku zaměstnávání odsouzených, seznamuje nás s kritérii za azování odsouzených na jednotlivá pracovišt umíst ná mimo v znici i uvnit v znice, zabývá se motivací a motiva ními prvky, jejichž prost ednictvím V ze ská služba R stimuluje pracovní výslednost odsouzených.

Ve 3. Kapitole práce podrobn ji analyzuje pracovní místa, nabízená V ze skou službou R odsouzeným a možnosti jednotlivých pracoviš z hlediska jejich obsazování ur itými skupinami odsouzených.

Záv rem autor poukazuje na zjišt né nedostatky, které brání vyššímu rozvoji zaměstnanosti odsouzených osob a nabízí ur ité možnosti, které by ve svém d sledku mohly vést ke zlepšení stavu na tomto úseku inosti v ze ské služby.

Anotace

Bakalářská práce „Zaměstnávání odsouzených - problém současného vězeňství“ se zabývá problematikou zaměstnávání odsouzených osob, uvádí nás do historie výkonu trestu, seznamuje s legislativním zakotvením výkonu trestu odnětí svobody v právním systému České republiky, s činnostmi a úkoly Vězeňské služby ČR. Zabývá se vlivem pracovního zařazení na chování a jednání vězňů z hlediska pedagogického a psychologického.

Detailně se zabývá problematikou zaměstnávání odsouzených osob na základě poznatků, získaných studiem uvedené literatury, s využitím analýzy dostupných podkladových materiálů a vlastních zkušeností autora (praxe zaměstnance Vězeňské služby ČR, který měl zaměstnávání odsouzených v popisu funkce) se snaží popsat a zhodnotit současný stav na úseku zaměstnávání odsouzených osob a zjistit podmínky jeho současných limitů. Zabývá se reálnými možnostmi Vězeňské služby ČR, resp. dalších spolupracujících subjektů při naplnění vládního úkolu (zvýšit zaměstnanost odsouzených osob), a poukazuje na konkrétní problémy, neumožňující v současné době tento úkol zcela plnit. V závěru práce autor nastiňuje možná řešení popsané situace.

Annotation

The bachelor's thesis "The Employment of Convicted Individuals - Problems of the Present Prison Service" is dealt with problems of convicted individuals, there is introduced the history of execution of a punishment as well as the legislative entrenchment of execution of a punishment confinement in the Legal System of the Czech Republic and activities and duties of the Prison Service of the Czech Republic. It is engaged in pedagogical and psychological effects on prisoners' behaviour and manners under the employee rating.

In detail it is busy with the employment of convicted individuals on the base of gained information from the listed literature with utilization of analysis of the available material and on the base of own author's experience (who is employed by the Prison Service of the Czech Republic and the employment of convicted individuals was under his duty) it is trying to describe and

appraise a current situation in the division of convicted individuals and found a causation of its present limitation.

It is engaged with real possibilities of the Prison Service of the Czech Republic like other co-operating subjects filling the government target (to increase the number of employed convicted individuals) and it points at factual problems, making this target impossible to fulfill. In conclusion the author foreshows a possible problem solving.

Klí ová slova / Keywords

Klí ová slova: v ze ská služba, výkon trestu odn tí svobody, zam stnávání v z , pracovní za azení, práce, káže ské tresty, programy zacházení.

Keywords: Prison service, execution of a punishment forfeiture of liberty, employing of convicts, labour insertion, disciplinary punishments, programmes of handling.

Literatura a prameny

Zákonné normy:

[1] Zákon o V ze ské a justní stráží .555/1992 Sb.

[2] Zákon výkonu trestu odnětí svobody .169/1999 Sb.

[3] řád výkonu trestu odnětí svobody VMS .345/1999 Sb.

[4] obecně závazná část Vnitřního řádu v znic (platná pro všechny v znic, umístěné na území ČR)

[5] Nařízení Generálního ředitele VS ČR . 40/2006 o výběru a zařazování odsouzených a obviněných na střežná pracoviště a odsouzených na nestřežná pracoviště, o povolování volného pohybu a plnění pracovních úkolů odsouzeným a souinnosti mezi některými odděleními v znic a vazebních v znic V ze ské služby české republiky a plnění pracovních úkolů odsouzenými a obviněnými

Monografie:

[6] Vágerová, M., Psychologie pro pomáhající profese, Portál s.r.o., Praha 2008, ISBN 978-80-7367-414-4

časopisy a sborníky:

[7] časopis české v ze ství, ročníky 2005 - 2007

[8] Historická penologie - časopis Institutu vzdělávání - Kabinetu dokumentace a historie VS ČR pro historickou penologii číslo 1/2003, (citován zde zveřejněný text PhDr. Aleše Kýry „Průvodce expozicí V ze ské služby české republiky v Památníku Pankrác“).

[9]V ze ství v roce 1951, výroční zpráva, Praha, 1951

[10]V ze ství ve střední Evropě v letech 1945-1955 : sborník z mezinárodního semináře konaného dne 25. 10. 2000 v Praze v rámci grantového projektu GA ČR

409/99/0374. - Praha: V ze ská služba eské republiky, 2001.

[11] Internet

Odkazový a poznámkový aparát :

Vysv tlivka: [7: 5-6] odkazuje na po adové íslo Seznamu použi té literatury : tisková strana, na níž je uvedená p evzatá citace

1) [7:5]

2) **Josef Sonnenfels** (1732-1817), právník, rádce císa ovny Marie Terezie, roku 1769 jeden ze zakládajících len Spole nosti u ené, která byla základnou pro Královskou eskou spole nost nauk (1784). [in 8:<<http://cs.wikipedia.org>>, **teno dne 3.12. 2007**]

3) [7:5-6]

4) **Ferdinand I. (V.) Dobrotivý**, rakouský císa a eský a uherský král z dynastie habsbursko-lotrinské, p ichází na sv t 19. dubna roku 1793 ve Vídni jako syn rakouského císa e a uherského krále Františka II. (I.) a Marie Terezie Neapolsko - Sicilské. S tím, že by Ferdinand Dobrotivý n kdy nastoupil na habsburský tr n, se p íliš nepo ítá - d vodem jsou Ferdinandovy slabší duševní dispozice (trpí od d tství epileptickými záchvaty a je do ur íté míry prostoduchý), krom toho trpí d dic habsburského panství rachitidou - ve Vídni se mu práv proto p ezdívá "der arme Trottel Nandel" (chudá ek blbe ek Ferdá ek). Nicmén , slaboduchým Ferdinand I. Dobrotivý rozhodn nebyl - hovo il p ti jazyky, v nuje se hudb , zajímá se í o nové sm ry v technických v dách a botanice. Ferdinandova panovnická kariéra za íná v roce 1830, kdy je v Prešpurku korunován uherským králem, rok nato se pak Ferdinand I. (V.) Dobrotivý žení s Marií Anno Sardinskou. V roce 1835 pak po smrti svého otce, Františka II. (I.), Ferdinand V. Dobrotivý usedá na rakouský císa ský tr n jako Ferdinand I., o rok pozd ji, 8. zá í roku 1836, je pak Ferdinand korunován posledním habsburským eským králem ja ko Ferdinand V. Panovníkem je nemocný Ferdinand vícemén pouze formáln - habsburské monarchii v letech jeho panování vládne tzv. státní konference (od prosince 1836), složená z Ferdinandova strýce, arcivévody Ludvíka, kanclé e K. Metternicha a

hrab te Franze Antona Kolowrata. Ferdinandovo "panování" trvá několik let - když pak na jaře roku 1848 propukne ve Vídni občanská revoluce, namířená proti tuhému Metternichovu absolutismu, je císař donucen Metternicha propustit ze svých služeb a svolat ústavodárný sněm, poté, co pak během téhož roku vzplanou nepokoje i v dalších částech habsburské říše (v českých zemích, Itálii, Uhrách a opožděně i ve Vídni), je císař Ferdinand I. (V.) Dobrotivý donucen k útěku z Vídně - odchází do Vídně, do Olomouce, kde se pak podvoluje tlaku habsburského dvora, který si žádá silného panovníka, schopného potlačit povstání Habsburků mezi podléhanými národy, a abdikuje (2. prosince roku 1848) ve prospěch svého synovce Františka Josefa I. (viz František Josef I.). Po zbytek svého života pak Ferdinand I. (V.) Dobrotivý žije na Pražském hradě, kde 29. března roku 1875 umírá. Jeho ostatky jsou uloženy v kapucínské kryptě ve Vídni. [8:<<http://zivotopisyonline.cz/ferdinand-prvni-dobrotivy.php>>, teno dne 27.12. 2007]

- 5) Rakouský císař, český a uherský král **František Josef I.** se narodil 18. 8.1830, jako syn Žofie Bavorské a Františka Karla. Od mala byl vychováván svou ctižádostivou matkou jako císař. Pociťovala v něm pocit výjimečnosti, který ho dovedl k izolovanosti a autokratické sebevědomosti. Za celý život si nenašel cestu ani ke svým sourozencům. Už jako třináctiletý nastoupil službu plukovníka v armádě. František velmi brzy převzal vládu a tím se mu dostalo širšího vzdělání. Miloval kreslení, ale hudbu příliš nerozuměl. Jen jeden rok mu trvalo seznámení s právy a státní správou. 2. 12.1848 se v Olomouci bratr jeho otce Ferdinand I. zveřejnil. Svěřil vládu osmnáctiletému Františku Josefu I. Ten během své vlády potlačil revoluci, obnovil velmocenské postavení Rakouska v italské a německé oblasti. Ve vnitřní politice odvolal ústavu, obnovil absolutistické zřízení a sám převzal vládu v roce 1852. Neměl ale dostatek politických zkušeností. V průběhu krymské války /1854 – 1856/, si Rakousko znepekávalo Rusko. Nesprávná kalkulace přivedla Františka Josefa do války s Francií a Sardinii /1859/. František se jako vojevůdce příliš neosvědčil. Po několika porážkách mocensky vyklidil italskou oblast a nedokázal zabránit vzniku italského státu. Po roce 1867 se monarchie rozdělila na dvě části. Mezi hlavními státními orgány, dva parlamenty, složitý systém společných a oddělených ministerstev. František Josef I. bránil až do své smrti další federalizaci říše, dodržoval ústavu a

vyrovnání. V roce 1914. výročím císařova nástupu na trůn došlo k anexi Bosny a Hercegoviny, která vyvolala mezinárodní krizi. Šest let na to vypukla první světová válka. František Josef I. měl s Alžbětou Bavorskou ty idyly: Žofii, Giselu, Rudolfa a Marii Valérii. I když svou ženu František miloval, jejich vztah jim kazila jeho matka Žofie, extravagance Alžběty a hlavně jeho citový chlad. František Josef I. zemřel po 68 letech vlády 21. 11. 1916. Byl pohřben v kapucínské kapli ve Vídni. [8 : <http://www.panovnici.cz/frantisek-josef-i>, teno dne 27.12. 2007]

6) [in 7:6]

7) [in 7:7]

8) Tyto tábory vznikaly v Německu krátce po nástupu nacistů k moci a měly sloužit jako nástroj teroru vůči představitelům demokratické politické opozice, na které byla uvalována tzv. ochranná vazba. V německém Dachau byl vytvořen první a vzorový koncentrační tábor, podle něhož byly zřizovány další tábory (např. Auschwitz, Bergen-Belsen, Buchenwald, Flossenbürg, Mauthausen, Ravensbrück, Sachsenhausen). Správu a ostrahu koncentračních táborů zabezpečovala ozbrojená složka SS (Schutz Staffel), která vznikla z předvodní stranické ochranky NSDAP. Údaje o počtech koncentračních táborů a jejich poboček v Německu a okupovaných zemích Evropy se v různých materiálech odlišují. Uvádí se 13 až 23 hlavních táborů, 500 až 900 poboček a dalších cca 165 pracovních táborů. Na území Protektorátu byl zřízen menší koncentrační tábor v bývalé vojenské pevnosti Terezín u Litoměřic a pobočky některých dalších koncentračních táborů (např. Richard u Litoměřic, Rabštejn u České Kamenice, "B 29" u Záluží. Dále bylo vybudováno 6 pracovních táborů pro muže (Hradiško u Benešova, Planá nad Lužnicí u Tábora, Mirošov u Plzně, Vítkovice a Kunčice u Ostravy a Hodonín u Kunštátu na Moravě). Z období tzv. druhé republiky (po roce 1938) byly využívány dva cikánské sborné tábory, a to v Letech u Mirovic v jižních Čechách a Kunštátu poblíž Boskovic na Moravě. Využíván byl rovněž internační tábor ve Svatobocích u Kyjova na Moravě. [**obsáhleji in 7 : 7-8**] - v textu BP uvedená citace byla krácena autorem BP

9) Fanatickými propagátory tídní nenávisti ve vězeňství se stali ministr spravedlnosti JUDr. Štefan Rais a jeho náměstek JUDr. Karel Klos. [7 : 7-8]

10) Lze říci, že s výjimkou doporučené duchovenské péče ve vězeňských zařízeních

vyhovl zákon .59/1965 Sb. zásadním požadavk m Standardních minimálních pravidel pro zacházení s v zni. V této souvislosti byla t ídn politická diferenciacie v z nahrazena za azováním odsouzených do t í nápravn výchovných skupin v závislosti na jejich kriminálním narušení. Za azování bylo provád no na základ rozsudku soudu. Do I. nápravn výchovné skupiny byli za azování v tšinou prvov zn né osoby za mén závažnou trestnou innost, do II. v tšinou osoby, které se v posledních 10 letech dopustily úmyslného trestného inu a do III. v tšinou zvláš nebezpe ní pachatelé a recidiv isté. Zavedení nápravn výchovné innosti v nápravn výchovných ústavech umožnilo, aby s odsouzenými pracovali vychovatelé, sociální pracovníci, u itelé, speciální pedagogové a psychologové, kte í byli absolventy st ední odborné nebo vysoké školy p íslušné ho zam ení. Tito v ze ští specialisté p í své každodenní innosti s odsouzenými vnášeli do výkonu trestu odborné p ístupy a tím pozitivn m nili zp sob zacházení s odsouzenými a sociáln psychologické klima v jednotlivých ústavech. Odborným centrem se stal Výzkumný ústav penologický, který byl založen v roce 1967 klinickým psychologem doc. PhDr. Ji ím epelákem. V tomto ústavu byl vytvo en odborný tým z psycholog , pedagog , sociolog a právník , který se zabýval studiem osobnosti v zn ného pachatele, možnostmi jeho nápravy a podmínkami pro resocializaci v nápravn výchovných ústavech. Výzkumná innost se opírala o studium zahrani ní literatury a etné odborné kontakty s obdobnými zahrani ními pracovišti sm rem na východ i na západ. Výsledky základních i ap likovaných výzkum byly p enášeny do praxe prost ednictvím odborných seminá a školení a v rámci bohaté publika ní innosti. Výzkumný ústav penologický poskytoval v ze ským specialist m celou adu diagnostických a terapeutických metod, individuálních i skupinových, které se stále širší m rou uplat ovaly p í zacházení s odsouzenými. Praktickým výsledkem bylo zdokonalení výchovn vzd lávacího p sobení na mladistvé odsouzené a lé ebn výchovné zacházení s odsouzenými alkoholiky a osobami, u kterých se ve v tší mí e vyskytovaly psychopatické poruchy. (...) Po roce 1980 bylo eské v ze ství postiženo zásadním zp sobem, pokud jde o normaliza ní opat ení spojená se vstupem vojsk Varšavské smlouvy do eskoslovenska v roce 1968. Pod záminkou rušení neefektivních výzkumných

pracoviš , které bylo celostátní akcí, zrušil ministr spravedlnosti JUDr. Jan N mec dnem 31.12.1980 Výzkumný ústav penologický. Jeho zrušení p edcházelo stup ující se využívání státní moci v í zastánc m lidských práv, zejména po vzniku Charty 77, což se odrazilo v p ílivu politických v z do výkonu vazby a trestu odn tí svobody. Polití tí v zni byli drženi spole n s pachateli kriminálních trestných in . Za této situace protestovali mluv í Charty 77 proti podmínkám ve v ze ství a petici, kterou v roce 1978 zaslali eské národní rad , Slovenské národní rad a Národnímu shromážd ní, adresovali též Výzkumnému ústavu penologickému, doc.PhDr. epelákovi, ke kterému se obraceli jako k odborné autorit . Bylo o n m všeobecn známo, že je zastáncem d slednéh o prosazování Standardních minimálních pravidel pro zacházení s v zni. Zrušením Výzkumného ústavu penologického byla zásadním zp sobem ochromena odborná innost ve v ze ství a zastaveny pozitivní zm ny, které m ly sv j p vod v díl í reform v ze ství z roku 1968.

11) [7 : 10 -11]

12) [in 7 : 12]

13) blíže viz ustanovení § 12, odst.2) z. . 140/1961 Sb. trestního ádu: **Policejními orgány** se rozum jí útvary Policie eské republiky a v ízení o trestných inech policist útvary Ministerstva vnitra pro in spek ní innost. **Stejné postavení mají** v ízení o trestných inech p íslušník ozbrojených sil pov ené orgány Vojenské policie, v ízení o trestných inech p íslušník V ze ské služby eské republiky pov ené orgány této služby (...). Není-li dále stanoveno jinak, jsou uvedené orgány oprávn ny ke všem úkon m trestního ízení pat ícím do p sobnosti policejního orgánu (citace zn ní uvedené právní normy krácena autorem DP)

14) Vágerová,M., Psychologie pro pomáhající profese, Portál s.r.o., Praha 2008, ISBN 978-80-7367-414-4, str. 399

15) Ottova encyklopedie obecných v domostí, teno dne 12.2.2008 na internetových stránkách <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/241218-donucovací-pracovny>>.

16) Budování v ze ství v SSR, interní mat eriál, správa SNV SR, Praha, 1967, str. 47, Centrální archiv VS R, sv. SSNV 34/1

17) V zni se od p íšího roku nebudou moci vyhýbat práci pro obce, kraje a jimi

z izolované organizace, tedy třeba školy i nemocnice. Počítá s tím vládní novela o výkonu trestu odnětí svobody, kterou podepsal prezident Václav Klaus. Informoval o tom jeho mluvčí Petr Hájek. Novela, která nabude účinnosti 15 dnů po jejím vyhlášení ve Sbírce zákonů, má přispět ke zvýšení počtu zaměstnaných v zemi v trestu. Odsouzení mají podle dosud platné normy povinnost vykonávat práci jen pro stát. Věznice a další státní organizace přitom nemají pro vězňův dost pracovních míst. Nová úprava má otevřít cestu k tomu, aby se zvýšil zájem obcí a krajů o zaměstnávání vězňů. Možnost, že vězeň práci odmítne, je totiž dosud odrazovala od toho, aby jim práci nabízeli a investovali například do jejich vyškolení. V minulých letech byla podle ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila (ODS) zaměstnána zhruba polovina práceschopných vězňů, nyní je to asi 60 procent. Zaměstnáno má být zhruba 13.000 z celkového počtu asi 19.000 odsouzených. Tento dne 26.10.2007 na internetové stránce <http://www.lidovky.cz/vezni-museji-pracovat-pro-obce-dzln-domov.asp?c=A071026_142814_ln_domov_svo>.

- 18) Blíže viz: „Zacházení s vězni na území SR v letech 1945-1955“. Autor článku: PhDr. Aleš KÝR, VS ČR, tento na internetových stránkách: http://209.85.135.104/search?q=cache:3jgw6SpSITkJ:ad.vscr.cz/news_files/PhDr._Ales_KYR.doc+pr%C3%A1ce+v%C4%9Bz%C5%88%C5%AF&hl=cs&ct=clnk&cd=21&gl=cz
- 19) Každé pěstování návyků, stereotypů, modelů chování je složitější a náročnější a také dlouhodobější proces než vlastní utváření, výchova. Součástí je to také proces nákladnější, jehož efektivita je relativně nízká. Pro označení tohoto procesu se používá termín reedukace, resocializace, terapie. Pojem **resocializace** znamená odstranění relativně trvalých změn vychovávaného jedince způsobujících výchovné potíže. Někdy je chápán šířejí jako jakási zpočáteční socializace s cílem vrátit člověka do normálního života společnosti. Pak k takovému procesu dochází nejen například v souvislosti s delikventy a jejich návratem do života, ale například i v souvislosti se změnou zdravotního stavu a následnou invaliditou i podstatné změny zaměstnání. Reedukace je v jistém smyslu speciálním případem resocializace, ve kterém se s použitím komplexního systému metod pedagogicko-psychologických, sociálně terapeutických a dalších léčebných, právních metod usiluje o takové změny

v chování jedince, které by odpovídalo normám (nebylo deviantní). Reeducací (p evýchovou) se míní nejen blokování určitých reakcí, odstranění nežádoucích projevů, ale i vytváření návykové struktury, nových modelů jednání, zvýšení aktivity. P evýchova tedy na jedné straně ruší staré a špatné, na druhé straně rozvíjí a upevňuje nové.

Přílohy		Zaměstnávání odsouzených v roce 2002			TAB 1	
poř. číslo	Vazební v zniče a v zniče	Průměrný denní počet odsouzených			% zaměstnanosti odsouzených	Průměrný hodinový výděl pracovníka odsouzeného v Kč/hod
		Celkem	Zahrnutých v evidenci zaměstnávání	Celkem zaměstnaných		
1	2	3	4	5	6	
1	Břežice	594,4	552,1	57,5	10,41	
2	Brno	243,6	84,5	83,0	98,22	
3	Břeclav	39,8	19,4	19,4	100,00	
4	České Budějovice	93,0	56,0	52,0	92,86	
5	Drahonice	177,7	167,2	42,9	25,66	
6	Hejmanice	732,8	705,1	152,0	21,56	
7	Horní Slavkov	698,9	657,1	191,8	29,19	
8	Hradec Králové	174,0	122,0	83,9	68,77	
9	Jičina	321,1	297,9	91,8	30,82	
10	Karviná	111,6	70,9	45,6	64,32	
11	Kuřim	594,3	498,0	123,6	24,82	
12	Kynšperk nad Ohří	425,5	409,3	208,7	50,99	
13	Liberec	45,8	26,4	26,4	100,00	
14	Litoměřice	75,8	38,9	26,3	67,61	
15	Mírov	333,0	309,4	149,7	48,38	
16	Nové Sedlo	436,0	397,0	66,0	16,62	
17	Odolov	150,5	138,3	82,9	59,94	
18	Olomouc	77,4	37,7	37,7	100,00	
19	Opava	347,6	311,6	193,7	62,16	
20	Orlov	490,7	442,7	83,3	18,82	
21	Ostrava	131,7	45,7	45,7	100,00	
22	Ostrov	732,0	582,0	153,0	26,29	
23	Pardubice	465,3	366,9	202,3	55,14	
24	Plzeň	853,3	793,3	474,3	59,79	
25	Praha - Pankrác	419,3	227,6	212,3	93,28	
26	Praha - Ruzyně	181,9	132,6	120,5	90,87	
27	Prostějov	672,7	622,6	207,1	33,26	
28	Rýnovice	550,7	533,8	337,7	63,26	
29	Stráž pod Ralskem	687,0	646,5	393,3	60,84	

30	<i>Sv tlá nad Sázavou</i>	162,8	145,6	52,6	36,13	
31	<i>Teplice</i>	25,0	16,8	16,8	100,00	
32	<i>Valdice</i>	1 285,4	1 250,4	726,0	58,06	
33	<i>Vina ice</i>	972,6	945,9	146,0	15,44	
34	<i>Všehrady</i>	550,6	517,8	240,8	46,50	
35	<i>Znojmo</i>	129,1	77,7	77,7	100,00	
	<i>Celkem</i>	13 982,9	12 246,7	5 224,3	42,66	

Zam stnávání odsouzených v roce 2003
TAB 2

po . íslo	Vazební v znice a v znice	Pr m rný denní po et odsouzených			% zam stnanosti odsouzených	Pr m rný hodinový výd lek pracujícího odsouzeného v K /hod
		Celkem	Zahrnutých v evidenci zam stnávání	Celkem zam stnaných		
1	2	3	4	5	6	
1	<i>B lušice</i>	524	470,8	95,9	20,37	
2	<i>Brno</i>	270	99,1	94,8	95,65	
3	<i>B eclair</i>	47	19,4	19,4	100,00	
4	<i>eské Bud jovice</i>	96	57,2	50,8	88,81	
5	<i>Drahonice</i>	199	184,4	57,0	30,93	
6	<i>He manice</i>	646	620,9	138,0	22,22	
7	<i>Horní Slavkov</i>	614	588,8	215,8	36,65	
8	<i>Hradec Králové</i>	190	128,0	82,6	64,53	
9	<i>Ji ice</i>	424	371,3	96,7	26,04	
10	<i>Karviná</i>	105	57,8	43,8	75,74	
11	<i>Ku im</i>	462	408,3	147,3	36,08	
12	<i>Kynšperk nad Oh í</i>	413	391,5	226,8	57,93	
13	<i>Liberec</i>	65	27,7	27,7	100,00	
14	<i>Litom ice</i>	94	42,5	25,9	61,00	
15	<i>Mírov</i>	339	324,8	146,3	45,03	
16	<i>Nové Sedlo</i>	380	355,0	63,0	17,75	
17	<i>Odolov</i>	181	160,1	94,4	58,97	
18	<i>Olomouc</i>	118	56,3	44,8	79,59	
19	<i>Opava</i>	333	301,3	202,4	67,17	
20	<i>Orá ov</i>	489	441,1	77,2	17,50	
21	<i>Ostrava</i>	203	43,3	43,3	100,00	
22	<i>Ostrov</i>	681	523,0	153,0	29,25	
23	<i>Pardubice</i>	420	317,1	204,1	64,36	
24	<i>Plze</i>	918	847,5	508,7	60,20	
25	<i>Praha - Pankrác</i>	444	248,7	214,5	86,26	
26	<i>Praha - Ruzyn</i>	192	131,0	127,4	97,24	
27	<i>P íbram</i>	613	561,1	255,1	45,46	
28	<i>Rýnovice</i>	476	468,0	349,7	74,72	
29	<i>Stráž pod Ralskem</i>	718	656,8	340,6	51,86	

30	<i>Sv tlá nad Sázavou</i>	197	167,7	78,4	46,76	
31	<i>Teplice</i>	31	17,0	17,0	100,00	
32	<i>Valdice</i>	1 068	1 041,5	765,1	73,46	
33	<i>Vina ice</i>	912	899,8	109,9	12,22	
34	<i>Všehrady</i>	538	487,3	253,3	51,98	
35	<i>Znojmo</i>	159	93,0	91,0	97,85	
<i>Celkem</i>		13 559	11 608,8	5 461,4	47,05	

Zam stnávání odsouzených v roce 2004
TAB 3

<i>po . íslo</i>	<i>Vazební v znice a v znice</i>	<i>Pr m rný denní po et odsouzených</i>			<i>% zam stnanosti odsouzených</i>	<i>Pr m rný hodinový výd lek pracujicího odsouzeného v K /hod</i>
		<i>Celkem</i>	<i>Zahrnutých v evidenci zam stnávání</i>	<i>Celkem zam stnaných</i>		
1	<i>B lušice</i>	560	473,6	136,9	28,91	
2	<i>Brno</i>	276	96,2	94,6	98,39	
3	<i>B eclav</i>	49	21,0	21,0	100,00	
4	<i>eské Bud jovice</i>	108	51,2	51,0	99,46	
5	<i>Drahonice</i>	209	184,3	77,8	42,21	
6	<i>He manice</i>	655	618,9	134,5	21,73	
7	<i>Horní Slavkov</i>	699	675,0	236,9	35,10	
8	<i>Hradec Králové</i>	212	131,1	85,5	65,21	
9	<i>Ji ice</i>	480	382,1	129,6	33,92	
10	<i>Karviná</i>	104	62,2	50,4	81,02	
11	<i>Ku im</i>	487	394,3	179,7	45,57	
12	<i>Kynšperk nad Oh í</i>	420	381,6	228,2	59,81	
13	<i>Liberec</i>	128	82,3	34,0	41,34	
14	<i>Litom ice</i>	99	49,0	23,8	48,68	
15	<i>Mírov</i>	319	294,8	157,3	53,36	
16	<i>Nové Sedlo</i>	408	372,0	83,2	22,36	
17	<i>Odolov</i>	273	227,8	146,6	64,36	
18	<i>Olomouc</i>	126	76,9	63,5	82,61	
19	<i>Opava</i>	385	333,5	184,8	55,40	
20	<i>Orá ov</i>	493	443,3	102,5	23,11	
21	<i>Ostrava</i>	188	49,2	46,6	94,75	
22	<i>Ostrov</i>	761	636,3	169,2	26,59	
23	<i>Pardubice</i>	381	248,6	201,0	80,86	
24	<i>Plze</i>	1 000	877,1	427,9	48,78	
25	<i>Praha - Pankrác</i>	452	224,0	209,0	93,32	
26	<i>Praha - Ruzyn</i>	188	119,6	117,8	98,52	
27	<i>P íbram</i>	755	587,6	236,9	40,31	
28	<i>Rýnovice</i>	514	482,2	316,1	65,56	
29	<i>Stráž pod Ralskem</i>	817	755,0	394,1	52,20	

30	<i>Sv tlá nad Sázavou</i>	289	252,3	88,5	35,09	
31	<i>Teplice</i>	28	18,7	18,7	100,00	
32	<i>Valdice</i>	1 149	1 125,2	735,2	65,34	
33	<i>Vina ice</i>	989	969,2	109,9	11,33	
34	<i>Všehrdy</i>	585	544,0	306,5	56,35	
35	<i>Znojmo</i>	187	114,6	84,0	73,21	
Celkem		14 773	12 354,7	5 683,2	46,00	

Zam stnávání odsouzených v roce 2005
TAB 4

Po . íslo	Vazební v znice a v znice	Pr m rný denní počet odsouzených			Reálná zam stanost odsouzených v %	Pr m rný hodinový výd lek pracujicího odsouzeného v K /hod
		Celkem	Zahrnutých v evidenci zam stnávání	Celkem zam staných		
1	<i>B lušice</i>	618	499	143	28,67	
2	<i>Brno</i>	285	98	96	97,95	
3	<i>B eclav</i>	55	21	21	100,00	
4	<i>eské Bud jovice</i>	122	53	53	99,90	
5	<i>Drahonice</i>	200	171	84	48,99	
6	<i>He manice</i>	771	691	130	18,78	
7	<i>Horní Slavkov</i>	786	761	257	33,73	
8	<i>Hradec Králové</i>	215	129	84	65,30	
9	<i>Ji ice</i>	632	526	137	26,03	
10	<i>Karviná</i>	156	61	47	76,59	
11	<i>Ku im</i>	573	499	190	38,08	
12	<i>Kynšperk nad Oh í</i>	429	386	238	61,74	
13	<i>Liberec</i>	235	168	56	33,06	
14	<i>Litom ice</i>	95	48	25	53,55	
15	<i>Mírov</i>	354	314	175	55,66	
16	<i>Nové Sedlo</i>	473	399	105	26,19	
17	<i>Odolov</i>	281	255	168	65,88	
18	<i>Olomouc</i>	124	77	66	86,08	
19	<i>Opava</i>	420	343	194	56,52	
20	<i>Orá ov</i>	491	448	175	39,18	
21	<i>Ostrava</i>	202	52	49	93,39	
22	<i>Ostrov</i>	716	657	173	26,37	
23	<i>Pardubice</i>	542	307	159	51,72	
24	<i>Plze</i>	1 047	922	417	45,27	
25	<i>Praha - Pankrác</i>	491	249	222	89,00	
26	<i>Praha - Ruzyn</i>	204	120	119	99,19	
27	<i>P íbram</i>	767	573	226	39,41	
28	<i>Rýnovice</i>	570	526	312	59,31	
29	<i>Stráž pod Ralskem</i>	840	788	409	51,94	

30	<i>Sv tlá nad Sázavou</i>	391	319	148	46,39	
31	<i>Teplice</i>	29	19	19	99,87	
32	<i>Valdice</i>	1 269	1234	783	63,49	
33	<i>Vina ice</i>	978	961	141	14,66	
34	<i>Všehrady</i>	565	525	293	55,92	
35	<i>Znojmo</i>	196	103	81	78,60	
<i>Celkem</i>		16 122	13 302	5 995	45,07	

Zam stnávání odsouzených v roce 2006
TAB 5

Po . íslo	Vazební v znice a v znice	Pr m rný denní po et odsouzených			Reálná zam stanost odsouzených v %	Pr m rný hodinový výd lek pracujicího odsouzeného v K /hod
		Celkem	Zahrnutých v evidenci zam stnávání	Celkem zam staných		
1	<i>B lušice</i>	622	479	149	31,01	
2	<i>Brno</i>	289	100	98	98,30	
3	<i>B eclav</i>	143	62	55	88,68	
4	<i>eské Bud jovice</i>	131	53	53	99,60	
5	<i>Drahonice</i>	225	188	116	61,75	
6	<i>He manice</i>	725	662	158	23,91	
7	<i>Horní Slavkov</i>	798	772	275	35,66	
8	<i>Hradec Králové</i>	244	147	99	67,18	
9	<i>Ji ice</i>	649	474	152	32,01	
10	<i>Karviná</i>	167	62	45	73,23	
11	<i>Ku im</i>	545	494	207	41,89	
12	<i>Kynšperk nad Oh í</i>	463	418	255	61,00	
13	<i>Liberec</i>	234	179	76	42,45	
14	<i>Litom ice</i>	124	58	28	47,82	
15	<i>Mírov</i>	366	327	166	50,74	
16	<i>Nové Sedlo</i>	485	374	94	25,16	
17	<i>Odolov</i>	291	233	145	62,13	
18	<i>Olomouc</i>	137	76	70	91,43	
19	<i>Opava</i>	419	339	195	57,52	
20	<i>Orá ov</i>	514	473	184	38,87	
21	<i>Ostrava</i>	213	57	50	88,09	
22	<i>Ostrov</i>	769	711	221	31,08	
23	<i>Pardubice</i>	599	395	218	55,28	
24	<i>Plze</i>	1067	926	378	40,80	
25	<i>Praha - Pankrác</i>	512	254	226	88,82	
26	<i>Praha - Ruzyn</i>	234	122	122	99,69	
27	<i>P íbram</i>	836	584	196	33,51	
28	<i>Rýnovice</i>	551	493	314	63,74	
29	<i>Stráž pod Ralskem</i>	897	820	529	64,50	

30	<i>Sv tlá nad Sázavou</i>	448	370	188	50,82	
31	<i>Teplice</i>	39	19	19	99,90	
32	<i>Valdice</i>	1176	1166	740	63,48	
33	<i>Vina ice</i>	878	869	123	14,18	
34	<i>Všehrdy</i>	557	511	242	47,35	
35	<i>Znojmo</i>	197	93	78	83,51	
Celkem		16.542	13.359	6.262	46,87 %	

P íloha A

Práci v z m musejí hledat

3.4.2008 *eskolipský deník, str.1, titulní strana, autor Lenka St íhavková*

„Otázkou není, zda odsouzení cht jí pracovat, ale zda se dá od podnikatel získat zakázka, kterou mohou za zdmi zpracovat a v zn tak zam stnat.

Více než devadesát procent v z , kte í si odpykávají trest ve v znici ve Stráži pod Ralskem, pracuje. Je to nejvyšší po et pracujících odsouzených v rámci eské republik y.

O práci v z je na eskolipsku zájem. „Máme problémy s napl ováním po tu odsouzených požadovaných jednotlivými smluvními partnery. Ne všichni mohou d lat všechno, n kte í v zní mají nap íklad zdravotní omezení, anebo neumí pot ebnou profesi,“ vysv tlila tisková mluv í strážské v znice Jaroslava Pechková.

Ve Stráži pod Ralskem mohou odsouzení pracovat p ímo uvnit v znice, ale i na nest ežených pracovištích mimo objekt. „V sou asné dob máme deset pracoviš , z toho jedno uvnit v znice, kde odsouzení pracují v t ísm nném provozu na montáži elektrických kabelových svazk do osobních automobil ,“ popisuje Jaroslava Pechková.

Na pracovištích mimo v znici jsou odsouzení za azení p evážn ve sklá ském pr myslu, v potraviná ství (jotka Mimo), ve výrob a mon táži svítidel, (Modus eská Lípa), v lesnictví a p í t íd ní a rozebírání kovového odpadu (PEŠTA Recyklace - Kovošrot Stráž pod Ralskem).

V prvním tvrtletí letošního roku pracovalo ve Stráži 770 (93%). Tento po et se zvýšil oproti roku 2006, kdy ve v znici vykázali 76% pracujících, o rok pozd ji to bylo dokonce 96%.

T í m síce se marn pokouší získat vedení V znice Rýnovice nového partnera, pro kterého

by mohli odsouzení pracovat. Tětině jedné haly hospodářského stádku zeje prázdnotou.

„Výborná firma ukončila v Jablonci činnost,“ uvedl zástupce ředitele V znice Rýnovice Boris Joneš. S řadou podnikatelů už jednali, zatím bezvýsledně. „Pro ně které byl prostor malý, jiným by posedlo problémy, že na patře je brusírna,“ vysvětlil Joneš.

Pro ně které je dovození zakázky na zpracování do v znice ekonomicky výhodné.

„V případě, že firma nemá dostatek práce, nemusí své vlastní lidi nechat doma a přesto je platit,“ poznamenala mluvčí v znice Monika Králová. Odsouzení nejsou zaměstnanci firmy.

Mezi podnikateli a v znicí je sepsána smlouva o dílo. Základní vybavení a nástroje které má v znice také svoje, například montážní stoly, soustruhy a brusy.

V Rýnovicích si drží stále vysoké procento zaměstnanosti. Do toho celku jsou započtení i v znici, kteří se v školském vzdělávacím stádku učí, ale také ti, kteří procházejí speciálními terapiemi.

Vlastními silami musí ve v znici zabezpečit i své potřeby. „Máme údržbu, uklízíme, kucháme. Ve prádelně pereme nejen pro v znici, ale máme i zakázky zvenčí,“ řekl Joneš.

„Podařilo se nám najít montážní práci i pro dva odsouzené, kteří jsou na speciální zvlášť sestaveném oddělení,“ poznamenala Jitka Šapková, vedoucí oddělení zaměstnávání v znici. Práci jim přidělí do cely. „Mají doživotí a sami na jakou práci požádají,“ dodala Šapková.

Jen malé procento z 542 rýnovických vězňů může pracovat mimo sestavený prostor. Pouze dvacet mužů za práci dochází.

„Na V znici Stráž pod Ralskem nemáme. To souvisí s charakterem uvedených trestů,“ poznamenal zástupce ředitele. V Rýnovicích jsou především odsouzení s dlouhými tresty a zvlášť nebezpeční jedinci.“

